

Datovou zprávou

Žalobci:

- 1. Vodovody a kanalizace Hodonín, a.s.**, sídlem Purkyňova 2933/2, 695 01 Hodonín, IČO: 49454544
- 2. Obec Vřesovice**, sídlem Vřesovice 72, 696 48 Ježov, IČO: 00285501
- 3. Město Vracov**, sídlem náměstí Míru 202, 696 42 Vracov, IČO: 00285498
- 4. Obec Nechvalín**, sídlem Nechvalín č. p. 13, 696 31 Nechvalín, IČO: 00488445
- 5. Obec Vnorovy**, sídlem Hlavní 750, 696 61 Vnorovy, IČO: 00285480
- 6. Obec Tvarožná Lhota**, sídlem Tvarožná Lhota 190, 696 62 Strážnice, IČO: 00285412
- 7. Obec Starý Poddvorov**, sídlem Starý Poddvorov 230, 696 16 Starý Poddvorov, IČO: 00285293
- 8. Obec Mutěnice**, sídlem Masarykova 200, 696 11 Mutěnice, IČO: 00285145
- 9. Obec Archlebov**, sídlem Archlebov č. p. 2, 696 33 Archlebov, IČO: 00284751
- 10. Obec Hrušky**, sídlem U zbrojnice 100, 691 56 Hrušky, IČO: 00283185
- 11. Obec Nová Lhota**, sídlem Nová Lhota 355, 696 74 Nová Lhota, IČO: 00285188
- 12. Obec Hovorany**, sídlem Hovorany 45, 696 12 Hovorany, IČO: 00284904
- 13. Obec Ježov**, sídlem Ježov 75, 696 48 Ježov, IČO: 00284955
- 14. Obec Žeravice**, sídlem Žeravice 40, 696 47m IČO: 00285552
- 15. Obec Moravský Písek**, sídlem Velkomoravská 1, 696 85 Moravský Písek, IČO: 00285137

Právně zastoupeni:

Mgr. Pavlem Černým, advokátem ve Frank Bold Advokáti, s.r.o., sídlem Údolní 33, 602 00 Brno, zapsaným v seznamu advokátů České advokátní komory pod ev. č. 12813, ID DS: tgqhuep

Žalovaný:

Český báňský úřad, IČO: 00025844, sídlem Kozí 748/4, 110 00 Praha 1

Osoby zúčastněné na řízení:

- 1. České štěrkopísky spol. s r.o.**, IČO: 27584534, sídlem Cukrovarská 34, 190 00 Praha 9 - Čakovice, zastoupená Mgr. Tomášem Uherkem, advokátem, advokátní kancelář STRÁNSKÝ & PARTNEŘI, Jandova 8, 190 00 Praha 9
- 2. Město Uherský Ostroh**, IČO: 00291480, sídlem Zámecká 24, 687 24 Uherský Ostroh
- 3. Obec Ratíškovice**, sídlem U Radnice 1300, 696 02 Ratíškovice, IČO: 00285242
- 4. Singulární les Uh. Ostroh, z.s.**, sídlem Kostelní 184, 687 24 Uherský Ostroh, IČO: 46956883,
- 5. Spolek ZELENÁ HRÁZ** na ochranu přírodních a historických hodnot Uh.Ostrohu, IČO: 22890980, sídlem Sv. Čecha 73, 687 24 Uherský Ostroh

6. Ing. Jarmila Křížková, Rumunská 1336, Veselí nad Moravou
7. Jihomoravský kraj, sídlem Žerotínovo nám. 449/3, 601 82 Brno, IČO: 70888337
8. Město Veselí nad Moravou, sídlem tř. Masarykova 119, 698 01 Veselí nad Moravou, IČO: 00285455
9. Město Kyjov, sídlem Masarykovo náměstí 30/1, 697 01 Kyjov, IČO: 00285030
10. Obec Vlkoš, sídlem Vlkoš č. p. 95, 696 41 Vlkoš, IČO: 00285471
11. Město Hodonín, sídlem Masarykovo náměstí 53/1, 695 01 Hodonín, IČO: 00284891
12. Obec Čejč, sídlem Brněnská 430, 696 14 Čejč, IČO: 00284815
13. Obec Skoronice, sídlem Skoronice 102, 696 41 Skoronice, IČO: 00488534
14. Obec Karlín, sídlem Karlín 60, 696 14 Čejč, IČO: 00488470
15. Obec Šardice, sídlem Šardice 601, 696 13 Šardice, IČO: 00285374
16. Obec Ostrovánky, sídlem Ostrovánky č. p. 1, 696 31 Bukovany, IČO: 00636827
17. Obec Dolní Bojanovice, sídlem Hlavní 383, 696 17 Dolní Bojanovice, IČO: 00284858

Žaloba o zrušení rozhodnutí Českého báňského úřadu ze dne 19. 5. 2020, č. j. SBS 09782/2019/ČBÚ-21/13 Návrh na přiznání odkladného účinku

Soudní poplatky budou uhrazeny na výzvu soudu

Přílohy:

- *Plné moci právního zástupce žalobců*
- *kopie rozhodnutí Českého báňského úřadu ze dne 19. 5. 2020, č. j. SBS 09782/2019/ČBÚ-21/13*
- *Ostatní dle textu*

I. Preambule

Žalobci se primárně domáhají zrušení rozhodnutí Českého báňského úřadu ze dne 19. 5. 2020, č. j. SBS 09782/2019/ČBÚ-21/13 (dále „**rozhodnutí žalovaného**“), ale také předchozího rozhodnutí Obvodního báňského úřadu pro území krajů Jihomoravského a Zlínského (dále „**OBÚ**“) ze dne 9. 1. 2019, č. j. SBS 17437/2016/OBÚ-01/22 (dále „**rozhodnutí OBÚ**“), jelikož jsou přesvědčeni, že obě rozhodnutí jsou nezákonná.

Těmito rozhodnutími byl stanoven dobývací prostor Uherský Ostroh, ev. č. 7 1196, o plošném obsahu na povrchu 0,489 548 km², pro dobývání výhradního ložiska štěrkopísku Moravský Písek – Uherský Ostroh, ev. č. ložiska B3 012 200 (dále „**záměr**“). Žalobci jsou přesvědčeni, že k tomuto stanovení dobývacího prostoru nemělo nikdy dojít, jelikož budoucí těžba může ohrozit blízký vodní zdroj Bzenec komplex, který je **strategickým zdrojem pitné vody, aktuálně zásobujícím přibližně 140 tisíc obyvatel zejména Jihomoravského kraje.**

Žalobci shrnují stěžejní důvody, které podle nich způsobují nezákonnost obou rozhodnutí:

- Proces posouzení vlivů záměru na životní prostředí (EIA) byl zcela nedostatečný, a tudíž se o jeho výstup nelze v žádném případě opírat. Stanovisko EIA vychází z chybného posouzení hydrogeologických poměrů a navíc zahrnuje několik desítek podmínek, které buď nejsou realizovatelné vůbec, nebo jen s velkými obtížemi (**žalobní bod III.1**).
- V průběhu řízení nedošlo k zohlednění stávající změny klimatu, kdy se již pravidelně opakují období sucha spojená s vysycháním podzemních vod, přičemž se také čím dál častěji objevují ničivé lokální povodně. Nezohlednění těchto skutečností v rozhodnutí žalovaného a rozhodnutí OBÚ v žádném případě nekoresponduje s principy prevence, předběžné opatrnosti a trvale udržitelného rozvoje. V průběhu řízení rovněž nedošlo k zohlednění aktuálních stanovisek České geologické služby (dále „**ČGS**“), která záměr vyhodnotila jako rizikový vzhledem k možnosti kontaminace vodního zdroje, resp. podzemní vody (**žalobní bod III.2**).
- Všechna původně nesouhlasná závazná stanoviska dotčených orgánů byla v přezkumných řízeních zrušena a následně byla vydána nová, vesměs až po ingerenci nadřízeného dotčeného orgánu (především Krajského úřadu Zlínského kraje). Tento postup vzbuzuje důvodné pochybnosti o nezaujatosti a nestrannosti postupu dotčených orgánů. Žalobci proto s odkazem na § 75 odst. 2 větu druhou 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále „**s.ř.s.**“) brojí také proti všem těmto závazným stanoviskům, která i z hlediska obsahu hodnotí jako nedostatečná, neodůvodněná a nepřezkoumatelná; některá zákonem vyžadovaná závazná stanoviska dokonce chybí (**žalobní body III.3, III.4 a III.5**).
- Žalobci jsou přesvědčeni, že samotný postup žalovaného, ale také OBÚ byl zcela nedostatečný, závěry jejich rozhodnutí nesplňují požadavky uvedené v § 68 odst. 3 správního řádu, a tudíž jsou rozhodnutí žalovaného i rozhodnutí OBÚ nepřezkoumatelná a nezákonná (**žalobní bod III.6**).

Ke všem těmto namítaným nedostatkům přistupují navíc další okolnosti, které je dle žalobců při posouzení žaloby **nutné** vzít v potaz. Kauzou se z vlastního podnětu zabývala také tehdejší Veřejná ochránkyně práv Mgr. Anna Šabatová, Ph.D. (dále „**VOP**“). Ve věci vydala dne 24. 7. 2019 Zprávu o šetření z vlastní iniciativy, č. j. KVOP-29915/2019 (dále „**Zpráva**“), ve které podrobně popisuje nedostatky v postupu OBÚ i některých dotčených orgánů. Konkrétně shledala nedostatky v postupech OBÚ, Krajského úřadu Zlínského kraje a orgánů ochrany veřejného zdraví – Ministerstva zdravotnictví a Krajské hygienické stanice Zlínského kraje. Uvedla, že tyto úřady především svými postupy významně přispěly k nezákonnému vyloučení úřadů Jihomoravského kraje z řízení. Dále dospěla k závěru, že záměr podléhal dle § 17 vodního zákona souhlasu vodoprávního úřadu, který nebyl nikdy vydán, a že také chybí souhlasné závazné stanovisko orgánu územního plánování. Spornou se podle Zprávy jeví i výjimka z chráněné oblasti přirozené akumulace vod (dále „**CHOPAV**“), udělená Ministerstvem životního prostředí (dále „**MŽP**“), u níž se předpokládá předchozí souhlas vlády, který však nebyl udělen. Za závažný nedostatek v postupu dotčených orgánů i OBÚ považuje VOP jejich faktickou rezignaci na zásadu předběžné opatrnosti, kdy potřeba těžby byla zdůvodněna vágně, bez potřebného pečlivého vážení rizikovosti těžby v dotčené lokalitě a bez zohledněné možnosti využití jiných ložisek. Za nedostatečný označila VOP také postup MŽP v procesu EIA, do kterého se nepromítl princip předběžné opatrnosti. Zprávu VOP však žalovaný i další správní orgány naprosto ignorovaly a žádná nápravná opatření neučinily.

Žalobce č. 1 aktivně brání zdroj pitné vody, který provozuje, před záměrem již téměř čtrnáct let.¹ Proti záměru vystupuje nejen laická, ale i odborná veřejnost. Žalobci proto uvádí, že žaloba není založena na

¹ Žalobce č. 1 o vývoji případu informuje zde: https://www.vak-hod.cz/?page_id=3685

jejich subjektivních názorech a pocitech, ale naopak vychází z odborných podkladů, jež nelze přehlížet či jejich obsah bagatelizovat.

Žalobci konstatují, že se jedná o precedenční případ, kdy zamýšlenou těžbou je ohrožen významný zdroj pitné vody, jehož poškození a znečištění by bylo nevratné a znamenalo by nejen přírodní katastrofu pro dané území, ale rovněž i negativní ekonomický dopad pro stát, který by nepochybně musel zajistit náhradu zničeného zdroje pitné vody.

Návrh důkazu:

- Zpráva VOP o šetření z vlastní iniciativy ze dne 24. 7. 2019, č. j. KVOP-29915/2019 (**založena ve spise**)

II. Skutkový stav a žalobní legitimace

Osoba zúčastněná na řízení č. 1 (dále „**žadatel**“) podala dne 26. 5. 2016 k OBÚ žádost o stanovení dobývacího prostoru na výhradním ložisku štěrkopísku Moravský Písek (B 3012200), k. ú. Uherský Ostroh. Součástí této žádosti byla stanoviska dotčených orgánů, o která si žadatel požádal před zahájením, ale i v průběhu řízení.

MŽP vydalo dne 9. 3. 2015 pod č. j. 12289/ENV/15 podle zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o posuzování vlivů na životní prostředí - dále „**zákon EIA**“) stanovisko k posouzení vlivů provedení záměru na životní prostředí (dále „**stanovisko EIA**“) k záměru „*Těžba a úprava štěrkopísku v Uherském Ostrohu 2*“. Dne 26. 10. 2015 vydalo MŽP pod č. j. 24489/ENV/15 k záměru závazné stanovisko k ověření souladu s požadavky právních předpisů (dále „**závazné stanovisko EIA**“) podle čl. II. odst. 1 přechodných ustanovení zákona č. 39/2015 Sb., kterým se mění zákon EIA. Dne 10. 5. 2018 vydalo MŽP pod č. j. MZP/2018/710/222 souhlasné závazné stanovisko k ověření změn (dále „**ověřovací stanovisko**“).

Dne 7. 7. 2015 vydala k záměru Krajská hygienická stanice Zlínského kraje (dále „**KHS ZK**“) souhlasné závazné stanovisko pod č. j. KHSZL 12052/2015. Dne 22. 9. 2016 bylo vydáno usnesení Ministerstva zdravotnictví (dále „**MZ**“), č. j. MZDR 56571/2016-2/OVZ, kterým došlo k pověření Krajské hygienické stanice Jihomoravského kraje se sídlem v Brně (dále „**KHS JMK**“), aby vystupovala jako místně příslušný dotčený orgán ochrany veřejného zdraví ve věci záměru. KHS JMK vydala k záměru dne 3. 10. 2016 pod č. j. KHSJM 55703/2016/HO/HOK nesouhlasné závazné stanovisko.

OBÚ vydal dne 14. 10. 2016 pod č. j. SBS 17437/2016/OBÚ-01/6 koncept zamítavého rozhodnutí, a to z důvodu nesouhlasného závazného stanoviska KHS JMK. Současně OBÚ v konceptu upozornil na chybějící souhlas vodoprávního úřadu podle § 17 zákona č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále „**vodní zákon**“), eventuálně závazného stanoviska vodoprávního úřadu dle § 104 odst. 9 vodního zákona. Na základě výše uvedeného konceptu žadatel OBÚ požádal o přerušení řízení.

MZ rozhodnutím ze dne 6. 1. 2017, č. j. 887/2017-OVZ-32.7 zrušilo závazné stanovisko KHS JMK ze dne 3. 10. 2016, které bylo podkladem pro vydání výše uvedeného konceptu rozhodnutí OBÚ. Kromě toho žadatel doplnil další podklady pro vydání rozhodnutí, a proto OBÚ oznámil pokračování v řízení.

Dne 5. 4. 2017 vydal Městský úřad Uherské Hradiště, odbor stavebního úřadu a životního prostředí (dále „**vodoprávní úřad**“), k záměru nesouhlasné závazné stanovisko č. j. MUUH-SŽP/9014/2017/SchE. Na základě podnětu žadatele Krajský úřad Zlínského kraje, odbor životního prostředí a zemědělství (dále „**KÚ OŽPZ**“), ve zkráceném přezkumném řízení vydal dne 23. 5. 2017 rozhodnutí č. j. KUZL 34373/2017, kterým závazné stanovisko vodoprávního úřadu změnil na souhlasné.

Dne 8. 3. 2016 vydal Městský úřad Uherský Ostroh, odbor stavebního úřadu (dále „**stavební úřad**“) k záměru nesouhlasné závazné stanovisko č. j. 568/2016, které Krajský úřad Zlínského kraje, odbor územního plánování a stavebního řádu (dále „**KÚ OÚP**“), ve zkráceném přezkumném řízení zrušil rozhodnutím ze dne 27. 4. 2016, č. j. KUZL 29117/2016, a věc mu vrátil k novému projednání. Dne 18. 5. 2016 vydal stavební úřad souhlasné závazné stanovisko pod zn. 1560/2016.

V roce 2017 došlo k vydání některých stanovisek ČGS, která upozorňovala na rizikovost záměru, a o kterých se žalobci dozvěděli až v průběhu řízení o stanovení dobývacího prostoru.

Následně bylo vydáno rozhodnutí OBÚ o stanovení dobývacího prostoru.

Žalobci spolu s některými dalšími obcemi podali dne 6. 2. 2019 proti rozhodnutí OBÚ k žalovanému odvolání, které ve smyslu § 149 odst. 5 správního řádu směřovalo i proti obsahu všech výše uvedených souhlasných závazných stanovisek. Nadřízené orgány všechna tato souhlasná závazná stanoviska potvrdily. Žalovaný následně svým rozhodnutím podaná odvolání zamítl a rozhodnutí OBÚ potvrdil. Rozhodnutí žalovaného bylo zástupci žalobců doručeno dne **20. 5. 2020**.

Žalobci jsou přesvědčeni, že rozhodnutí žalovaného i rozhodnutí OBÚ jsou nezákonná, a tvrdí, že byli oběma rozhodnutími zkráceni na svých právech ve smyslu § 65 odst. 1 s.ř.s. Žalobce lze z hlediska dotčenosti na jejich právech rozdělit do dvou skupin.

Úkolem žalobce č. 1 (provozovatele dle zákona č. 274/2001 Sb.) je mj. zásobování obyvatelstva a průmyslových podniků kvalitní pitnou vodou (viz zákon č. 274/2001 Sb. o vodovodech a kanalizacích a předmět podnikání plynoucí ze zakladatelské listiny žalobce č. 1²). Žalobce č. 1 se proto jako provozovatel strategického vodního zdroje Bzenec komplex, v blízkosti kterého má být záměr realizován, snaží zachovat kvalitu a vydatnost tohoto vodního zdroje a předcházet jeho kontaminaci, a tedy i omezovat veškeré činnosti, které mají potenciál zhoršit poměry v tomto vodním zdroji včetně těžby štetkopísků, kterou hodnotí jako značně rizikovou. Žalobce č. 1 je zkrácen na právu vlastnickém spolu s právem na podnikání.

Žalobci č. 2 – 15 jsou obce, které mají důvodnou obavu, že v důsledku záměru dojde k ohrožení výše uvedeného vodního zdroje, a tudíž i k omezení dodávek pitné vody na jejich území. Za takové situace by musely svým obyvatelům zajistit náhradní zdroj pitné vody, což by pro ně bylo značně obtížné finančně, ale i technicky. Podle § 2 odst. 2 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), je povinností obcí pečovat o všestranný rozvoj svého území a o potřeby svých občanů a při plnění svých úkolů chránit též veřejný zájem. Z vymezení samostatné působnosti obce § 35 odst. 1 a 2 citovaného zákona vyplývá, že úkolem obce je spravování záležitostí, které jsou v zájmu obce a jejich občanů, nejde-li o výkon přenesené působnosti či působnost krajů, a že obec ve svém územním obvodu pečuje v souladu s místními předpoklady a zvyklostmi o vytváření podmínek pro uspokojování potřeb svých občanů. Žalobci č. 2 – 15 jsou proto rozhodnutím žalovaného a rozhodnutím OBÚ zkráceni na svém právu na samosprávu.

S ohledem na tyto skutečnosti žalobci rozhodnutí žalovaného a rozhodnutí OBÚ a napadají v zákonné lhůtě touto žalobou, kterou odůvodňují v bodě III.

² Dostupná zde: <https://or.justice.cz/ias/ui/vypis-sl-detail?dokument=15502842&subjektId=700472&spis=683463>

III. Žalobní body

1. Nezákonnost stanoviska EIA, závazného stanoviska EIA a ověřovacího stanoviska

Jak bylo uvedeno v části II. (skutkový stav), MŽP vydalo dne 9. 3. 2015 pod č. j. 12289/ENV/15 podle tehdy platného § 10 odst. 1 zákona EIA stanovisko EIA. Dne 26. 10. 2015 vydalo MŽP k záměru pod č. j. 24489/ENV/15 závazné stanovisko EIA a následně dne 10. 5. 2018 vydalo MŽP pod č. j. MZP/2018/710/222 ověřovací stanovisko.

Vydání výše uvedených stanovisek předcházelo „*Stanovisko odboru ochrany vod Ministerstva životního prostředí k záměru „Uherský Ostroh – Těžba štěrkopísku“* ze dne 10. 1. 2007, zn. 4063/650/06, 91595/ENV/06, ve kterém byl uveden závěr, že „na základě předložených podmínek, které se musí dodržet na ochranu povrchové a podzemní vody v oblasti těžby a úpravy štěrkopísku v Uherské Ostrohu, odbor ochrany vod Ministerstva životního prostředí **nedoporučuje** tento záměr realizovat.“ Tento záměr sice počítal s plochou těžební laguny v rozsahu 30 ha (na rozdíl od 23,8 ha dle rozhodnutí OBÚ) a s intenzitou těžby štěrkopísku ve výši 400 tis. t/rok (na rozdíl od 200 tis. t/rok dle rozhodnutí OBÚ), nicméně z hlediska posuzování vlivů a rizik na podzemní vody nejde o změny významné. Zároveň žalobci upozorňují, že proces EIA proběhl „úspěšně“ (tj. vydáním souhlasného stanoviska EIA) až napotřetí, přičemž v rámci procesu byla uplatňovaná **nesouhlasná** vyjádření dotčených orgánů.

V řízení o stanovení dobývacího prostoru bylo závazné stanovisko EIA stěžejním podkladem pro vydání rozhodnutí OBÚ i dalších závazných stanovisek dotčených orgánů. Dotčené orgány na závazné stanovisko EIA při vydávání svých závazných stanovisek odkazovaly jako na zákonný, věcně správný podklad, od kterého se nelze odchyliť. Žalobci však od počátku řízení upozorňovali na **zásadní nedostatky závazného stanoviska EIA**, resp. nedostatky studií, na základě kterých bylo závazné stanovisko EIA vydáno (viz podrobněji body 1.1 - 1.4).

Žalobce č. 1 si ještě v době procesu EIA nechal zpracovat odborná posouzení, které jednoznačně potvrzují existenci dále uvedených nedostatků závazného stanoviska EIA. Konkrétně šlo o posudky Ing. Vacka z února 2008, března 2009, listopadu 2013, dubna 2014 a února 2015, dále o posudky RNDr. Šedy z dubna 2014 a RNDr. Datla z dubna 2014 a října 2015. Závěry těchto posudků, svědčící o rizikovitosti záměru, nebyly v procesu EIA brány vůbec v potaz.

Žalobci v průběhu řízení o stanovení dobývacího prostoru podali dne 18. 8. 2017 podnět k provedení přezkumného řízení závazného stanoviska EIA. Dne 27. 10. 2017 MŽP vydalo vyjádření, č. j. MZP/2017/710/2128, k podnětu, ve kterém stručně uvedlo, že se neztotožnilo se závěrem žalobců, že závazné stanovisko EIA bylo vydáno v rozporu s právními předpisy a přezkumné řízení nezačalo. Žalobci následně odvoláním proti rozhodnutí OBÚ napadli také závazné stanovisko EIA. Ministr životního prostředí (dále „**ministr**“) vydal dne 4. 12. 2019 pod č. j. MZP/2019/430/549 závazné stanovisko, kterým potvrdil závazné stanovisko EIA (dále „**závazné stanovisko ministra**“).

Žalobci nesouhlasí se závazným stanoviskem ministra a trvají na tom, že závazné stanovisko EIA (i stanovisko EIA a ověřovací stanovisko) je z dále uvedených důvodů (1.1 – 1.6) nezákonné.

1.1 V procesu EIA nebyly zohledněny základní principy ochrany životního prostředí

Dle § 1 odst. 3 zákona EIA platí, že účelem posuzování vlivů na životní prostředí je získat **objektivní odborný podklad** pro vydání rozhodnutí, popřípadě opatření podle zvláštních právních předpisů, a **příspěť tak k udržitelnému rozvoji společnosti**.

Jednou ze zásad ochrany životního prostředí je dle § 13 zákona č. 17/1992, o životním prostředí, ve znění pozdějších předpisů (dále „**zákon o ŽP**“), **princip předběžné opatrnosti**. Jeho podstatou je, že pokud lze se zřetelem ke všem okolnostem předpokládat, že hrozí nebezpečí nevratného nebo závažného

poškození životního prostředí, nesmí být pochybnost o tom, že k takovému poškození skutečně dojde, důvodem pro odklad opatření, jež mají poškození zabránit.

Dle § 2 odst. 4 správního řádu platí, že správní orgán dbá, aby přijaté řešení bylo **v souladu s veřejným zájmem**. Veřejný zájem na ochraně veřejného zdraví je nezbytné vymezit v návaznosti na definici veřejného zdraví, kterým je dle § 2 odst. 1 zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví, ve znění pozdějších předpisů (dále „**ZOVZ**“), zdravotní stav obyvatelstva a jeho skupin s tím, že tento zdravotní stav je určován mj. souhrnem přírodních a životních podmínek, nesporně tedy i **bezpečným zásobováním zdravotně nezávadnou vodou v dostatečném množství**.

Zájem na realizaci záměru, resp. na využití ložiska štěrkopísku, dle žalobců nemůže z hlediska veřejného zájmu převážit nad veřejným zájmem na ochraně zdroje pitné vody. Při naplňování principu ochrany veřejného zdraví, který představuje dle § 2 odst. 2 ZOVZ souhrn činností a opatření k vytváření a ochraně zdravých životních podmínek, je v návaznosti na veřejný zájem spočívající v bezpečném zásobování zdravotně nezávadnou vodou v dostatečném množství, nutno přihlídnout k § 29 odst. 1 vodního zákona, dle něhož jsou zdroje **podzemních vod přednostně vyhrazeny pro zásobování obyvatelstva pitnou vodou** a pro účely, pro které je použití pitné vody stanoveno zvláštním právním předpisem, a k § 30 odst. 1 vodního zákona, dle něhož je **stanovení ochranných pásem vždy veřejným zájmem**.

MŽP a následně také ministr, OBÚ a žalovaný při posuzování záměru výše uvedené principy naprosto upozadily. Místo toho, aby záměr s těmito principy především v procesu EIA MŽP konfrontovalo a odpovědně posoudilo, tak tento postup „překrylo“ stanovením 58 podmínek, uvedených v závazném stanovisku EIA. Žalobci mají důvodnou pochybnost, že některé z těchto podmínek jsou buď velmi obtížně realizovatelné, nebo dokonce nesplnitelné (**blíže bod 1.4 žaloby**).

Ze závazného stanoviska EIA (ale ani z rozhodnutí OBÚ a rozhodnutí žalovaného) nevyplývá, z jakých důvodů mohl převážit veřejný zájem představující těžbu štěrkopísku nad veřejným zájmem ochrany strategického zdroje pitné vody, případně jaké existují nezpochybnitelné důkazy o tom, že tento zdroj pitné vody nebude touto těžbou v budoucnu ohrožen. V tomto směru nebyl splněn požadavek na dostatečné odůvodnění závazných stanovisek (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu (dále „**NSS**“) ze dne 22. 10. 2009, č. j. 9 As 21/2009-150).

Na nedostatečnou aplikaci výše uvedených principů upozornila také VOP ve Zprávě: **„Za závažný nedostatek v postupu úřadů považují rovněž jejich dosavadní faktickou rezignaci na zásadu předběžné opatrnosti. Potřebu těžby zdůvodňují vágně, bez potřebného pečlivého vážení rizikovosti těžby v lokalitě a ve spojení s možnostmi využití jiných ložisek. Klimatický vývoj posledních let si žádá upřednostnění zájmu na ochraně podzemní vody, proto nelze než upřednostnit řešení spočívající ve využití ložisek, jež nepředstavuje potenciální ohrožení strategického veřejného zájmu. K tomu dle mého přesvědčení měly dospět již všechny přípravné procedury dotýkající se záměru, v podobě projednávaných politik a územně plánovacích dokumentací či procesů hodnocení vlivů na životní prostředí. Úřady pak u záměru, zjevně přesahujícího svými vlivy hranice kraje, nemohou vycházet pouze z koncepčních materiálů jednoho kraje. Dosavadní postup veřejné správy, včetně výsledku samotné procedury EIA Ministerstva životního prostředí, považují za nedostatečný. Proces EIA MŽP k záměru, završený závazným stanoviskem (souhlasné stanovisko ze dne 9. 3. 2015, souhlasné závazné stanovisko k ověření souladu ze dne 26. 10. 2015, souhlasné závazné stanovisko k ověření změn ze dne 10. 5. 2018), tvoří základní výchozí platformu, do níž se musí promítnout princip předběžné opatrnosti, mimo jiné už proto, že to může ušetřit množství dalších procesních postupů.“**

Žalobci jsou přesvědčeni, že stanovisko EIA, závazné stanovisko EIA i ověřovací stanovisko porušují všechny výše uvedené předpisy. V procesu EIA (ale i v navazujícím řízení) byly naprosto ignorovány zásady zákona o ŽP jako je trvale udržitelný rozvoj, princip prevence a princip

předběžné opatrnosti. V procesu EIA ani v navazujícím řízení o stanovení dobývacího prostoru, resp. v jejich výstupech, nebylo vůbec zdůvodněno, na základě čeho má být těžba upřednostněna před ochranou strategického zdroje pitné vody. Žalobci v následujících bodech tyto nedostatky dále konkretizují.

1.2 Stanovisko EIA, závazné stanovisko EIA a ověřovací stanovisko byly zpracovány na základě chybného hydrogeologického modelu

Nezbytným podkladem pro vydání rozhodnutí OBÚ bylo závazné stanovisko EIA (kterému předcházelo vydání stanoviska EIA a poté následovalo vydání ověřovacího stanoviska). Závazné stanovisko EIA bylo vydáno na základě níže uvedených odborných posouzení.

Žalobci trvají na své argumentaci uvedené v námitkách, v podnětu k přezkumu závazného stanoviska EIA a v odvolání, že odborná posouzení hydrogeologických poměrů vodního zdroje Bzenec komplex (konkrétně posudky Koppová H. (2010): *Těžba a úprava štěrkopísku v Uherském Ostrohu. Vyhodnocení velikosti a významnosti vlivů záměru na podzemní a povrchovou vodu. Závěrečná zpráva – AQUATEST, a.s. Praha, Koppová, H. (2012): Uherský Ostroh – těžba štěrkopísku – hydrogeologická studie. Závěrečná zpráva. – AQUATEST, a.s. Praha, Koppová, H. (2015): Uherský Ostroh – těžba štěrkopísku – závěrečná zpráva. Doplnění hydrogeologické studie. – AQUATEST, a.s. Praha.* (dále „**model Koppové**“)) bylo provedeno s takovou mírou povrchnosti a neprofesionality, že přijaté závěry o lokalitě jsou zavádějící, v rozporu s naměřenými daty a i s dalšími hydrogeologickými pracemi popisujícími poměry v lokalitě. Nad rámec ustanovení uvedených výše v bodě 1.1 nebyl dle žalobců dodržen ani § 19 odst. 2 zákona EIA, podle kterého platí, že *Držitel autorizace je povinen zpracovávat dokumenty podle příloh č. 3, 3a, 4, 5, 7 a 9 k tomuto zákonu odborně, objektivně a v plném rozsahu, s dodržáním stanovených náležitostí.*

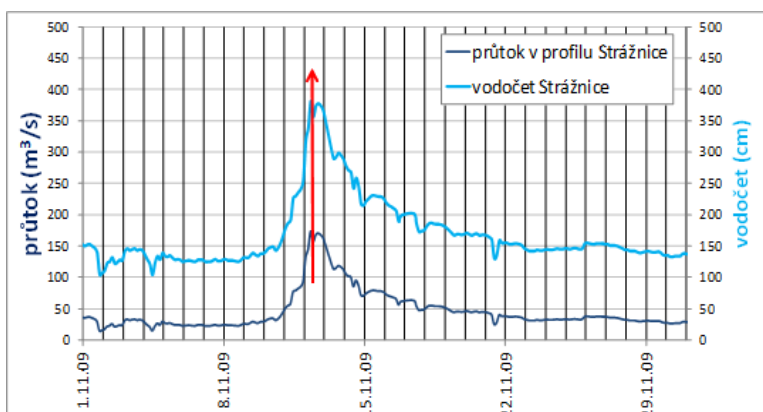
Níže žalobci shrnují jednotlivé vady modelu Koppové. Na tyto vady žalobci od počátku upozorňovali, přičemž následně byla správnost jejich argumentace potvrzena i na základě Modelových hodnocení jímacího území – vodní zdroj Bzenec – komplex, zpracovaných společností PROGEO, s.r.o. z let 2015, 2016 a 2018 (dále „**modelová hodnocení**“), které žalobci v řízení navrhli jako důkazy. Modelová hodnocení jsou důležitá z toho důvodu, že tato hodnocení a především naměřená data úrovní hladin podzemní vody a průtoků v Nové Moravě jsou v zásadním rozporu s podkladovým hodnocením hydrogeologických poměrů předkládaných žadatelem. Modelová hodnocení tedy potvrzují, že uvažovaná lokalita je pro navrženou těžbu zcela nevhodná vzhledem k ohrožení vodního zdroje Bzenec komplex. Přínosný byl v tomto ohledu rovněž znalecký posudek Burdy, který dokázal realisticky (na rozdíl od modelu Koppové) zhodnotit hydraulickou funkci toku Nové Moravy. Zásadní jsou v dané kauze také dále uvedená stanoviska České geologické služby, která se ztotožňují s výhradami k hydrogeologickému posouzení lokality předloženému Koppovou.

zejména závěr z nejnovějšího hodnocení zpochybňuje dříve zpracované studie o hydrogeologických poměrech v lokalitě. Jinými slovy je těmito podklady potvrzeno, že lokalita je pro navrženou těžbu zcela nevhodná.

Ministr, OBÚ ani žalovaný však argumenty žalobců (následně potvrzené modelovými hodnoceními) nezohlednili, tudíž ani jejich námitky řádně nevyřadili. Závazné stanovisko ministra, rozhodnutí OBÚ a rozhodnutí žalovaného tedy vychází z nedostatečně zjištěného skutkového stavu a jsou nepřezkoumatelná. Zásadní výhrady k modelu Koppové jsou následující.

Při simulaci ustáleného proudění podzemní vody v kolektoru štěrkopísku model Koppové **nesprávně vychází z krátkodobě zvýšené (neustálené) hladiny Nové Moravy z povodňové situace** dne 12. 11. 2009 (viz obrázek níže – červená šipka). Hladina Nové Moravy tak byla v modelu ustáleného proudění zadána 1,5 m nad obvyklou úrovní. Proto model Koppové mylně interpretuje Novou Moravu jako hlavní zdroj vody pro vodní zdroj. Tuto mylnou informaci přebírá také hydrogeologický posudek společnosti

AQD – envitest, s.r.o., Ing. J. Tylčer, CSc. (dále „**Posudek – Tylčer**“), který si MŽP vyžádalo jako oponentní, a ze kterého mj. vyvozuje správnost použitých metod modelu Koppové. Chybu přebírá i znalecký posudek prof. Ing. RNDr. Landy, DrSc., ze dne 10. 9. 2017 (dále „**Posudek – Landa**“).

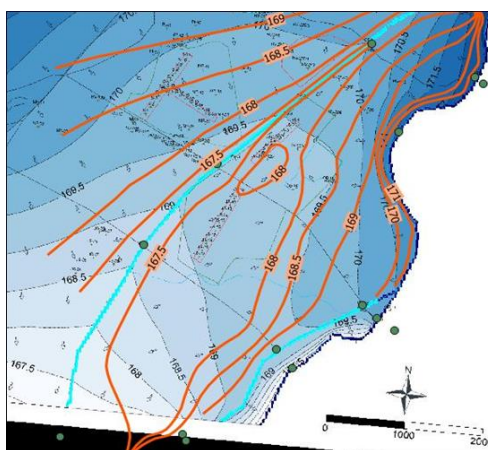

Obr. 1 Vlevo vývoj průtoku a hladiny v Moravě v období záměru hladin (12. 11. 2009) pro kalibraci modelu Koppové

Kalibrace modelu je vadná také proto, že pro období s odběry je **nesprávně vypočteno, že vce z Nové Moravy převyšuje Drenáž o 63 l.s-1** (Koppová 2010, str. 47 – Tab.19). V takovém případě by Nová Morava v posledních letech vyschla. Pozorovaná realita je ale taková, že i přes odběry je Nová Morava jako celek drenážním tokem, kdy v závislosti na vodnosti období je naopak do toku drénováno 50 – 110 l.s-1 podzemní vody.

Kalibrace modelu je vadná také proto, že zadané modelové odběry pro zjištěný stav hladin **neodpovídaly skutečnosti** a lišily se v celkové velikosti i v rozdělení odběrů na jednotlivá prameniště o desítky procent.

Model Koppové **zkresluje tlakové poměry hladin podzemní vody v kolektoru pro situaci bez odběrů**. Na obr. 2 jsou vidět zásadní rozdíly v hladinách podzemní vody mezi modelem Koppové (modře) a změřeným reálným stavem podle Taraby, což dokládá chybnost modelu Koppové a jeho nezpůsobilost k prognózám vývoje zájmového území i popisu běžného stavu. Obdobně lze prokázat nesoulad modelu pro další situace, např. zvýšené odběry na úrovni 350 l/s.

Obr. 2 Modře modelová interpretace poměrů bez odběrů (Koppová 2010), oranžově interpretace měřených hladin Tarabou (1971)

Model Koppové bez ohledu na dostupná data volí **extrémně zjednodušené schéma rozložení propustnosti modelovaného horninového prostředí**, které je ve skutečnosti velmi heterogenní, jak vyplývá z údajů cca dvou set vrtů archivovaných v databázi České geologické služby – Geofondu.

Model Koppové (2010, 2012, 2015) v rámci kalibrace využil **pouze zlomek dostupných informací o zájmovém území** (z hlediska hladin, průtoků v Nové Moravě, i rozložení propustnosti). Standardní požadovaný přístup je ten, aby byl model kalibrován na pokud možno všechny dostupné reálné údaje a data (různé hydrologické stavy a úrovně hladin, různé výše odběrů apod.). Poskytnuté výstupy modelu Koppové, které je možné porovnat s přímým pozorováním (hladin v nové Moravě, propustností horninového prostředí, hladin podzemní vody při různých hydraulických stavech a velikosti odběrů) se vůbec neshodují s pozorovanou a naměřenou realitou.

Dosažené výsledky modelu Koppové o hydrogeologických poměrech jsou nejen v důsledku nedostatečného souboru vstupních dat, ale navíc i v důsledku hrubých chyb ve vstupních datech a metodice zpracování zavádějící a nevěrohodné.

Ministr ve své závazném stanovisku, se kterým se žalovaný ztotožnil, k modelu Koppové především uvádí, že správnost použitých metod hodnocení včetně z nich vyvozených závěrů potvrdil posudek EIA, Posudek – Tylčer i Posudek – Landa, a proto má za to, že námitky žalobců jsou nedůvodné. Ministr ani žalovaný se však konkrétními námitkami žalobců o zkreslení hydrogeologických poměrů v modelu Koppové téměř vůbec nezabývali nebo jen velmi nedostatečně a obhájovali zpracovaná odborná posouzení (Posudky – Tylčer a Landa), která však hrubé chyby Koppové při popisu hydrogeologických poměrů přechází, nebo je dokonce přejímají. Posudky – Tylčer i Landa prokazatelně selhaly v zásadním poslání – kriticky zhodnotit a zanalyzovat práci Koppové mezi léty 2010 – 2015.

Současně žalobci důrazně odmítají tvrzení, že by modelová hodnocení (byť jen částečně) potvrzovala správnost modelu Koppové, sama společnost PROGEO, která modelová hodnocení zpracovala, tuto mylnou interpretaci již v odvolání kategoricky vyloučila.

Všechny žalobci předložené argumenty proto nebyly ze strany ministra, OBÚ ani žalovaného dostatečně vypořádány, což zakládá nepřezkoumatelnost a nezákonnost jejich rozhodnutí.

1.3 Nesprávné hodnocení hydraulické bariéry

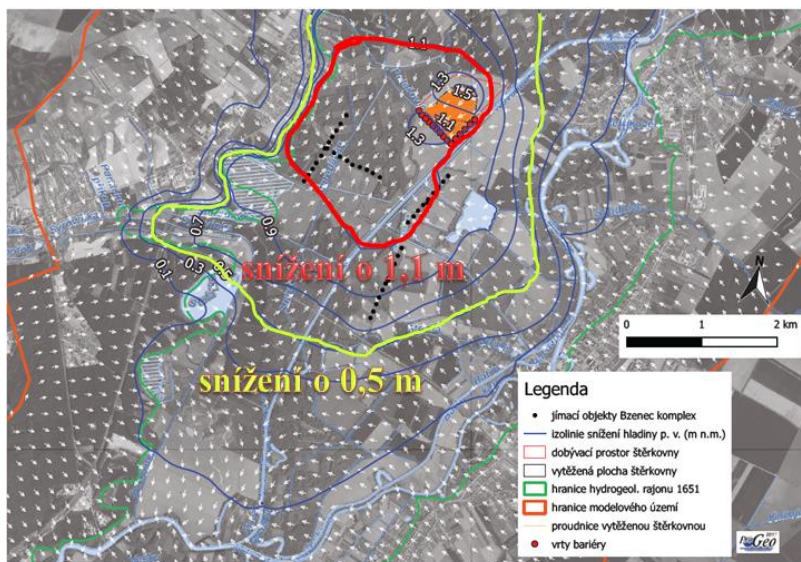
Hydraulická bariéra je od počátku procesu EIA interpretována jako pojistka a záruka pro provozovatele vodního zdroje Bzenec komplex. Žalobci k tomu uvádí, že hydraulická bariéra byla nesprávně metodicky uchopena již v podkladech Koppové (2010, str. 48) pro proces EIA, ve kterých jsou uvedené následující vstupní předpoklady:

- *V prvním kroku bylo modelově testováno čerpání vrtů hydraulické bariéry s tím, že model neřešil zpětné zasakování vyčerpané vody.*
- *Pokud by sanační systém byl řešen tímto způsobem, musela by na lokalitě být vybudována technologie (myšleno sanační) dimenzovaná na tato čerpaná množství, což by představovalo značnou ekonomickou zátěž. S ohledem na to, že případná kontaminace bude tvořena biodegradovatelnými oleji, byla navrhována nová varianta čerpání hydraulické bariéry umožňující zpětné zasakování vyčerpaných vod do štěrkoviště.*
- *Tímto by se dosáhlo potřebného zdržení nutného k přirozenému rozkladu kontaminace, avšak za cenu vyšších čerpaných množství. Tato varianta byla zhodnocena jako ekonomicky méně nákladná, proto byla dále zpracována.*

Z výše uvedených citací vyplývá, že model Koppové se zabývá pouze variantami zpětného vypouštění vody do štěrkoviště bez jakéhokoliv čištění a pouze jedním druhem kontaminantu (biodegradovatelnými oleji). **Rizika možného průniku jiných látek** (např. pesticidy, průmyslové látky z areálů v nivě Moravy nad lokalitou vodního zdroje) **však nebyla v procesu EIA posouzena.** Na tuto skutečnost ministr ve svém závazném stanovisku nereaguje.

Vodní zdroj Bzenec komplex tak zůstává dle koncepce Koppové neochráněn. Zpětné vypouštění vody do štěrkovišť má za následek neúčinnost hydraulické bariéry, neboť kontaminovaná voda bariéru obtéká a nadále směřuje k vodnímu zdroji. Za podmínek zpětného vypouštění tedy hydraulická bariéra vodní zdroj Bzenec komplex proti látkám nereagujícím (nebo s dlouhou dobou rozpadu) nijak neochrání.

V případě řádného provozu hydraulické bariéry (bez zpětného vypouštění vody do těžební laguny) jednoznačně vlivem provozu hydraulické bariéry k zásadnímu hydraulickému ovlivnění vodního zdroje dojde (viz obr. 3).

Obr. 3 Hydraulické ovlivnění vodního zdroje hydraulickou bariérou v případě kontaminace neodbouratelných, nebo nedostatečně odbouratelných látek

Zároveň hydraulický model Koppové vykazuje řadu rozdílů s pozorovanou realitou, proto jakékoliv prognózy, včetně návrhu počtu vrtů potřebných k účinnému provozu hydraulické bariéry, jak ministr ve svém závazném stanovisku uvádí, jsou bezcenné. Současně ministr nedostatečně uvádí, že konečné parametry hydraulické bariéry budou upřesněny až podle požadavku příslušného vodoprávního úřadu.

Žalobci také upozorňovali na to, že v žádném z podkladů není realisticky zhodnoceno, jaké důsledky bude povodeň pro vrtvy a především technologii hydraulické bariéry mít. Povodeň vytváří v zájmovém území hydraulický stav zcela rozdílný od normálního (modelem Koppové posuzovaného) hydrologického stavu – totiž bezodtokou lagunu (viz obr. 4). Vlivem povodně bude přítok povodňové vody do kolektoru s odkrytou hladinou podzemní vody násobně vyšší. Idea zastavit tento proud hydraulickou bariérou je iluzorní.

Za povodně voda v laguně zahnívá, vyskytují se utopená zvířata, povodňová voda je z hlediska kvality pro vodárenské účely nepřijatelná. Kromě toho povodňová voda unáší průmyslové obaly, z nichž může sekundárně docházet ke kontaminaci vody v laguně nebezpečnými odpady, a to v koncentrované, nikoliv ředěné formě (jak je mylně uvedeno v Posudku – Landa).

V procesu EIA a všech „kladných“ posudcích k těžbě vůbec nebyla brána v potaz skutečnost, že celá oblast spadá do aktivního záplavového území (Q20). Při povodni z roku 1997 zde vznikla po několik týdnů bezodtoká laguna (viz obr. 4). V této souvislosti vyniká nesmyslnost ochrany vodního zdroje užitím hydraulické bariéry. Čerpání kontaminované povodňové vody z pod hladiny bezodtoké laguny je nesmyslné.

Obr. 4 Situace odeznívající povodně (1997), most přes odlehčovací kanál Nová Morava (silnice 495 z Moravského Písku do Uherského Ostrohu), do prostoru mezi most a remízek v jezeře je projektován záměr těžebny

Všechny žalobci předložené argumenty proto nebyly ze strany ministra, OBÚ ani žalovaného dostatečně vypořádány, což zakládá nepřezkoumatelnost a nezákonnost jejich rozhodnutí.

1.4 Nesplnitelné podmínky v závazném stanovisku EIA (i stanovisku EIA a ověřovacím stanovisku)

Stanovisko EIA obsahuje celkem 58 podmínek, které je nutné dodržet ve fázi přípravy (celkem 29 podmínek), ve fázi realizace (celkem 6 podmínek), ve fázi provozu a ukončení (celkem 23 podmínek). Závazné stanovisko EIA (a následně také ověřovací stanovisko) převzalo bez dalšího všechny podmínky obsažené ve stanovisku EIA, **ačkoli některé z těchto podmínek nelze reálně uskutečnit** (zejména podmínky týkající se rizika povodně), **anebo je lze uskutečnit jen za cenu porušení právních předpisů**. Konkrétně se jedná o podmínky závazného stanoviska EIA:

- **Podmínka č. 7** – vyžaduje doplnění výsledku matematického modelu (použitého ve studii společnosti AQUATEST a.s. z března 2010) tak, aby bylo stanoveno nutné čerpané množství podzemní vody v hydraulické bariéře s cílem vytvořit dostatečnou depresi (zabraňující šíření potenciální kontaminace za bariéru) pro množství vody odebírané v jímacím území Bzenec I, Bzenec II, Bzenec III – sever a Bzenec III – jih.

- **Podmínka č. 18** – vyžaduje vybudování liniové hydraulické bariéry podél jihozápadní a jihovýchodní hranice zájmového území podle návrhu uvedeného ve studii Vyhodnocení velikosti a významnosti vlivů záměru na podzemní a povrchové vody (AQUATEST a.s., březen 2010) s tím, že „*konečné parametry hydraulické bariéry budou upřesněny podle požadavku příslušného vodoprávního úřadu.*“

Problémem těchto podmínek je, že MŽP nezohlednilo důsledky dlouhodobého provozu hydraulické bariéry v případě znečištění vody v prostoru těžby. Na významu nabyde přítok podzemní vody z jiných směrů, obsahující chlorované uhlovodíky, dusičnany a další látky. Dlouhodobý provoz hydraulické bariéry neumožní zajistit stávající zásobování obyvatelstva pitnou vodou. Krizový scénář provozu hydraulické bariéry nebyl v procesu EIA vůbec posuzován. Náhradní zásobování obyvatelstva pitnou vodou je v případě dlouhodobé aktivace hydraulické bariéry realizovatelné jen za cenu enormních nákladů, tudíž prakticky nerealizovatelné. **Stanovením podmínky č. 7 proto došlo k porušení § 3 správního řádu a byl zcela ignorován princip předběžné opatrnosti.**

- **Podmínka č. 54** – hovoří o použití hydraulické bariéry v případě potřeby nejen k zamezení migrace havarijní kontaminace (v důsledku úniku látek ohrožujících jakost povrchových nebo podzemních vod),

ale rovněž při případném přechodném zhoršení kvality vody v těžebním jezeře v důsledku povodňové zátohy. **Podmínka trpí stejným nedostatkem, jako výše uvedená podmínka č. 7.**

- **Podmínka č. 10** – zakazuje umísťovat do aktivní zóny záplavového území (vyjma náspu pro technologické a administrativně sociální zázemí) deponie odplavitelných materiálů, jako jsou např. skřívky ornice, ostatní skřívky, vytěžené suroviny, vyjma krátkodobého deponování materiálu určeného k odvozu z lokality či k přímému využití pro sanaci a rekultivaci pískovny. Podmínky takového krátkodobého deponování stanovit v povodňovém plánu provozovny.

Nedostatkem této podmínky je skutečnost, že jak skřívky ornice, tak ostatní skřívky i vytěžený materiál jsou odplavitelným materiálem, jehož umístění v aktivní zóně záplavového území je nebezpečné, a proto **zakázané podle § 67 odst. 2 písm. b) vodního zákona**, a to bezvýjimečně. MŽP k tomu uvádí, že „*Co se týče skřívky a dalších odplavitelných materiálů navrženým řešením je jejich včasný a pravidelný odvoz s tím, že těžební organizace je povinna zpracovat povodňový plán, jehož obsahem musí být rovněž zásady a postupy řešení takovýchto otázek.*“ Blíže tuto problematiku neřeší. Žalobci jsou přesvědčeni, že ani krátkodobé umístění tohoto materiálu v aktivní zóně záplavového území není možné, o to více, když se v blízkosti nachází strategický zdroj pitné vody. Případný urychlený odvoz skřívky a vytěženého materiálu v případě povodňové aktivity je neuskutečnitelný vzhledem k velikosti aktivní zóny záplavového území a závazné stanovisko EIA takové řešení ani neobsahuje.

Žalobci zároveň uvádí, že podmínka č. 10 je nedostatečná a nezákonná také proto, že se údajně podmínky takového krátkodobého deponování mají stanovit v povodňovém plánu provozovny. Povodňový plán se neschvaluje ani nepovoluje žádným rozhodnutím. Obsah věcné a grafické části povodňového plánu je stanoven v TNV 75 2931 – Povodňové plány³. Rozsah a skladba věcné části povodňového plánu se stanoví s přihlédnutím k jeho druhu a místním podmínkám a obsahuje vždy charakteristiku zájmového území a druh a rozsah ohrožení. Nikoliv tedy manipulaci a skladování skřívek či hlušín, neboť tyto jsou obsahem dokumentů zpracovávaných podle zákona o ochraně zemědělského půdního fondu a jsou schvalovány příslušnými orgány ochrany ZPF a nikoliv povodňovými orgány. Povodňový orgán není oprávněn povolit žádnou výjimku z § 67 odst. 2 písm. b) vodního zákona. **Podmínka č. 10 je tedy z uvedených důvodů stanovena v rozporu s vodním zákonem.**

- **Podmínka č. 44** – vyžaduje zamezit splachům organických látek (zejména humusu) a závadných látek do těžebního jezera. Primárním důsledkem povodní bude splach ornice a organické hmoty z polí do těžební laguny. Závazné stanovisko EIA však nebere v potaz důsledky povodně, při kterém může rovněž snadno dojít k výměně vody z těžebního jezera za vodu z povodňové vlny naprosto neznámé a nepředvídatelné jakosti. V celém povodí Moravy nad hodnoceným územím jsou přitom řádově desítky průmyslových podniků, z nichž může v případě povodně uniknout řada nebezpečných látek, které by mohly kontaminovat obsah těžebního jezera. Jak bylo uvedeno výše, žalobci se rozhodně neztotožňují s názorem ministra, že hydraulická bariéra v případě potřeby území ochrání. **Stanovením podmínky dochází k porušení § 3 správního řádu a byl zcela ignorován princip předběžné opatrnosti.**

S ohledem na tuto podmínku se v rozhodnutí OBÚ uvádí, že „*vytěžené části budou průběžně rekultivovány (právě s použitím skřívky tak, aby byl případný přebytek skřívky po ukončení těžby minimální)*“. Tento navržený postup žalobci odmítají s ohledem na ochranu využívaného útvaru podzemní vody. Na doposud zemědělsky využívaných pozemcích vzniklá skřívka bude nepochybně obsahovat nevhodné chemické látky, jako jsou pesticidy, hnojiva, rozkládající se organickou hmotu a další látky. Pokud by se tyto zeminy v rámci rekultivace používaly na zásyp pod hladinu, znamenalo by to řízenou kontaminaci proudu podzemní vody zásobujícího studny vodního zdroje Bzenec komplex. To znamená riziko pro

³ Dostupné zde: http://eagri.cz/public/web/file/104416/TNV_75_2931.pdf

zhoršení kvality surové vody odebírané pro úpravu na pitnou vodu. Žalobci jsou proto nadále přesvědčeni, že skrývková zemina musí být deponována jinde, mimo záplavové území a mimo ochranná pásma vodního zdroje, v opačném případě by došlo k porušení § 67 odst. 2 vodního zákona. **Ministr ve svém závazném stanovisku tuto problematiku bagatelizuje a opět přehlíží princip prevence, předběžné opatrnosti a trvale udržitelného rozvoje.**

- **Podmínka č. 9** – technologické a administrativně sociální zázemí těžebny o ploše cca 1,8 ha lokalizovat tak, aby se nacházelo nad úrovní hladiny povodňových vod při stoletém průtoku v řece Moravě. Vzdálenost od dobývacího prostoru k okraji nivy je totiž cca 1,6 km.

- **Podmínka č. 15** – odstavná plocha pro mechanismy v technickém zázemí těžebny má být řešena na zpevněné ploše výškově umístěné nad úroveň hladiny povodňových vod při stoletém průtoku v řece Moravě a opatřené vhodným těsněním, jako je např. HDPE fólie, vodotěsnou a bezodtokovou jímkou s garantovanou nepropustností a zastřešením.

Obě podmínky jsou **v rozporu s § 67 odst. 2 písm. a) vodního zákona**, podle něhož je v aktivní zóně záplavového území zakázáno provádět terénní úpravy zhoršující odtok povrchových vod.

Některé podmínky jsou tedy stanovené v rozporu se zákonem nebo prakticky nerealizovatelné. Na námitky žalobců ministr, OBÚ i žalovaný reagovali nedostatečně, čímž založili nezákonnost a nepřezkoumatelnost svých rozhodnutí.

Dílčí závěr k žalobnímu bodu III.1

Žalobci jsou přesvědčeni, že v průběhu procesu EIA a při vydání jeho výstupů (stanovisko EIA, závazné stanovisko EIA, ověřovací stanovisko, závazné stanovisko ministra) došlo k zásadním pochybením. Tato pochybení, zejména výše popsané vady závazného stanoviska EIA, se promítla i do navazujícího řízení o stanovení dobývacího prostoru, do rozhodnutí OBÚ a rozhodnutí žalovaného.

Po celou dobu řízení navíc správní orgány bagatelizovaly a ignorovaly konkrétní, výše shrnuté námitky žalobců. Závazné stanovisko ministra je věcně nesprávné, na konkrétní nedostatky namítané žalobci v odvolání rovněž buď nereaguje vůbec, anebo jen velmi nedostatečně. Proto je dle žalobců nepřezkoumatelné a nezákonné.

OBÚ a žalovaný do svých rozhodnutí pouze mechanicky přejímali obsah závazných stanovisek a v konečném důsledku tak žádným správním orgánem nedošlo k řádnému posouzení vlivů záměru na blízké okolí, především zdroj pitné vody.

Došlo tak k porušení zejména § 1 odst. 3 zákona EIA, § 13 zákona o ŽP, § 3 a § 50 odst. 3 správního řádu, § 67 vodního zákona a byly zcela ignorovány principy ochrany životního prostředí, jak ostatně ve Zprávě zdůraznila i VOP.

Návrhy důkazů:

- *Stanovisko odboru ochrany vod Ministerstva životního prostředí k záměru „Uherský Ostroh – Těžba štěrkopísku“ ze dne 10. 1. 2007, zn. 4063/650/06, 91595/ENV/06*
- *Posudky Ing. Vacka z února 2008, března 2009, listopadu 2013, dubna 2014 a února 2015*
- *Posudek RNDr. Šedy z dubna 2014*
- *Posudek RNDr. Datla z dubna 2014 a října 2015*
- *Modelová hodnocení jímacího území – vodní zdroj Bzenec – komplex, zpracovaných společností PROGEO, s.r.o. z let 2015, 2016 a 2018 (založená ve spise)*

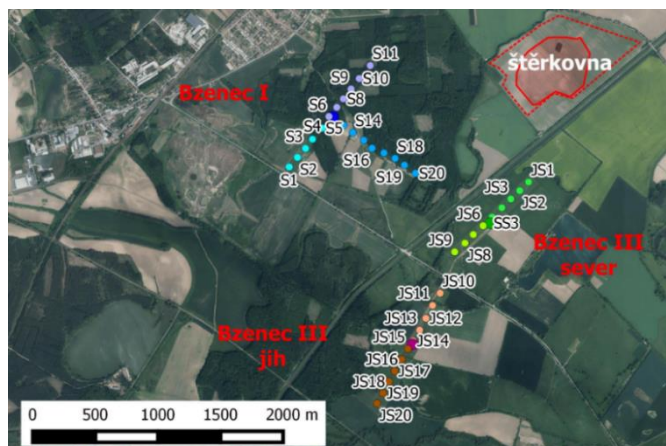
2. V řízení nebyly zohledněny nové skutečnosti, které nastaly po vydání stanoviska EIA, resp. závazného stanoviska EIA, což způsobuje nepřekoumatelnost rozhodnutí OBÚ a rozhodnutí žalovaného

S ohledem na výše uvedené žalobní body 1.1 – 1.5 je zřejmé, že OBÚ a následně i žalovaný měli dostatečné důvody, pro které bylo možné žádost o stanovení dobývacího prostoru zamítnout, či odvolání žalobců potvrdit. Nicméně **i nad rámec těchto žalobních důvodů existují další skutečnosti, které v řízení nebyly v rozporu se zákonem posouzeny, a které zakládají nezákonnost rozhodnutí OBÚ i rozhodnutí žalovaného.** Jedná se především o změnu klimatických podmínek (od doby vydání stanoviska EIA) a o obsah některých vydaných stanovisek ČGS.

V této souvislosti žalobci zdůrazňují, že sám ministr na str. 6 svého závazného stanoviska výslovně uvádí, že „Aktuální zjištění o proveditelnosti předmětného záměru, **kteřá vyšla najevo až po dokončení procesu EIA podle zákona č. 100/2001 Sb., popřípadě aktuální poznatky související s ochranou životního prostředí (suchem) musí být projednány a zohledněny v navazujících řízeních podle platných právních předpisů.**“ Žalobci jsou přesvědčeni, že tyto aktuální poznatky měl a mohl zohlednit již sám ministr v rámci odvolacího řízení při přezkumu závazného stanoviska EIA. K jejich zohlednění však nedošlo ani ze strany OBÚ ani žalovaného, byť na ně žalobci v řízení o stanovení dobývacího prostoru opakovaně upozorňovali.

2.1 Nezohlednění změny klimatických podmínek

Dobývací prostor projektované štěrkovny je vzdálen od krajní jímací studny prameniště Bzenec III sever (viz obr. 5 – bod č. JS1) pouze 540 m. Vzdálenost k objektům prameniště Bzenec I (studny na obr. 5 pod bodem č. S11 a č. S20) je 955 m a 990 m. Celé území štěrkovny je situováno v pásmu hygienické ochrany vodního zdroje Bzenec komplex 2b. Hranice pásma hygienické ochrany 2a je od dobývacího prostoru vzdálena 240 m.

Obr. 5 Situace pramenišť vodního zdroje Bzenec komplex a projektované štěrkovny

Vodní zdroj Bzenec komplex je strategický zdroj pitné vody, **aktuálně zásobující přibližně 140 tisíc obyvatel zejména Jihomoravského kraje.** Unikátní hydrogeologické poměry umožňují jímané množství podzemní vody zdvojnásobit. V blízkosti vodního zdroje došlo v 80. letech minulého století ke kontaminaci horninového prostředí průmyslovými látkami (chlorované uhlovodíky). I přes vynaložené státní prostředky v desítkách mil. Kč reziduální kontaminace v blízkosti vodního zdroje přetrvává doposud.

Jak žalobci v odvolacím řízení uvedli, je prokázáno, že oblast jižní Moravy je nejvíce ohrožena klimatickou změnou. Roční výpar z volné vodní hladiny běžně převyšuje roční srážkový normál. Průtoky v profilu Strážnice (plocha 9.145 km²) v roce 2018 zaklesly pod hodnotu 5 m³.s⁻¹ (odtok pouze 0.55 l.s⁻¹.km⁻²).⁴

⁴ Dostupné zde: <http://www.pmo.cz/cz/media/tiskove-zpravy/letosni-hydrologicky-rok-ovlivnil-deficit-srazek-a-vysoke-teploty/>
<https://domaci.ihned.cz/c1-66173170-na-jizni-morave-nebude-voda-pro-lidi-natoz-na-zavlahy-z-ceska-se-pomalu-stava-italie-rika-pudni-expert>

Období sucha si v letech 2015 – 2018 vyžádalo operativně řešit případy nouzového zásobení obcí pitnou vodou. Narůstá tlak na zvýšení odběrů z vodních zdrojů. MŽP opakovaně deklarovalo svou vůli situaci koncepčně řešit a vodní zdroje chránit. Ministr do médií několikrát uvedl, že sucho je v České republice zásadní problém, který je nezbytný řešit, přičemž potvrdil, že nejhorší situace je právě na jižní Moravě.⁵

Letos, v roce 2020, se naopak změna klimatických podmínek projevuje druhým extrémem, a to (lokálními) povodněmi. Na Zlínském kraji například v blízkosti záměru hrozilo na konci června extrémní riziko záplav ve Veselí nad Moravou.⁶

Na zohlednění klimatického vývoje upozornila ve Zprávě i VOP, když uvedla, že „*Za závažný nedostatek v postupu úřadů považuji rovněž jejich dosavadní faktickou rezignaci na zásadu předběžné opatrnosti. Potřebu těžby zdůvodňují vágně, bez potřebného pečlivého vážení rizikovosti těžby v lokalitě a ve spojení s možnostmi využití jiných ložisek. Klimatický vývoj posledních let si žádá upřednostnění zájmu na ochraně podzemní vody, proto nelze než upřednostnit řešení spočívající ve využití ložisek, jež nepředstavuje potenciální ohrožení strategického veřejného zájmu.*“ **Ke změně klimatických podmínek nebylo však ze strany správních orgánů přihlédnuto, čímž byl porušen § 3 správního řádu, když nedošlo k dostatečnému zjištění skutkového stavu.**

2.2 Nezohlednění stanovisek České geologické služby

Dalšími závažnými důkazy, zpochybňujícími právní přípustnost záměru, o kterých se žalobci dozvěděli až v průběhu řízení o stanovení dobývacího prostoru, a které do řízení doplnili dne 18. 6. 2018, jsou níže citovaná stanoviska ČGS. Tato stanoviska **nejenže výrazně zpochybňují věrohodnost závazného stanoviska EIA (stanoviska EIA i ověřovacího stanoviska), ale také z nich lze dovodit skutečný a pravdivý popis hydrogeologických poměrů v daném území (na rozdíl od modelu Koppové), který se bezpochyby měl promítnout i do rozhodnutí o stanovení dobývacího prostoru, což se však nestalo.** Žalobci rekapituluji, jak důkazy obstarali a co bylo jejich obsahem.

Žalobce č. 1 se na základě žádosti o informace ve smyslu zákona č. 106/1999 Sb., obrátil na ČGS, jakožto orgán vykonávající na území České republiky státní geologickou službu a s ní související činnosti na základě pověření MŽP dle zákona č. 62/1988 Sb., o geologických pracích, za účelem získání informací či podkladů, které v souvislosti se záměrem vydal. ČGS odpovědí ze dne 14. 5. 2018 žalobci č. 1 vyhověla a zaslala mu:

- 1) Odborné stanovisko ČGS zn. ČGS-441/13/1666*SOG-441/608/2013 ze dne 6. 11. 2013 k dokumentaci záměru „Těžba a úprava štěrkopísků v Uherském Ostrohu 2“,
- 2) Odborné stanovisko ČGS zn. ČGS-441/14/0564*SOG-441/214/2014 ze dne 17. 4. 2014 k Posudku dokumentace vlivů na životní prostředí záměru „Těžba a úprava štěrkopísků v Uherském Ostrohu 2“,
- 3) Vyjádření ČGS zn. ČGS-441/17/0986*SOG-441/523/2017 ze dne 4. 8. 2017 k závěrům dokumentů zpracovaných v procesu EIA ve věci záměru rozšíření těžby štěrkopísků u Uherského Ostrohu - zejména hydrogeologické studie (Koppová 2012) a oponentního posudku (Tylčer 2015) a komentář k posledním dokumentům zpracovaným oponenty (Datel 2015 a Burda 2017),

⁵ Např. https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/brabec-rozhovor-sucho-hospodareni-s-vodou-pole-sady-ministerstvo-zivotniho-prostredi.A180802_093844_domaci_lre, <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/2481463-ministr-brabec-vodni-blahobyt-v-cesku-skoncil-na-suchu-budou-brzy-stovky-obci>, https://www.mzp.cz/cz/articles_160609_ct24.cz_sucho_dotace_nadrze_destova_voda, <https://www.ceskenoviny.cz/zpravy/prioritami-mzp-pro-r-2019-jsou-reseni-sucho-ovzdusi-nebo-odpadu/1702801>

⁶ <https://www.novinky.cz/domaci/clanek/extremni-riziko-zaplav-hrozi-ve-veseli-nad-moravou-na-chrudimsku-pominulo-40328285>

4) Vyjádření ČGS zn. ČGS-441/17/0986*SOG-441/523a/2017 ze dne 31. 8. 2017 k závěrům dokumentů zpracovaných v procesu EIA ve věci záměru rozšíření těžby štěrkopísků u Uherského Ostrohu – zejména hydrogeologické studie (Koppová 2012) a oponentního posudku (Tylčer 2015) – a komentář k posledním dokumentům zpracovaným oponenty (Datel 2015 a Burda 2017) – rozšíření vyjádření ČGS zn. SOG-441/523/2017 ze dne 4. 8. 2017,

5) Posouzení zn. ČGS-441/17/0986*SOG-441/523b/2017 ze dne 29. 9. 2017 akceptovatelnosti záměru těžby štěrkopísků u Uherského Ostrohu zejména ve vztahu k blízkému jímacímu území Bzenec-komplex,

6) Komentář ČGS zn. ČGS-441/17/1165*SOG-441/693/2017 ze dne 13. 10. 2017 k žádosti o doplnění bodů k materiálu čj. ČGS-441/17/0986*SOG-441/523b/2017 ze dne 29. 9. 2017 „Posouzení akceptovatelnosti záměru těžby štěrkopísků u Uherského Ostrohu zejména ve vztahu k blízkému jímacímu území Bzenec-komplex“.

Z novějších dokumentů ČGS (z roku 2017) je zřejmé, že ČGS se neztotožňuje se závěrem o akceptovatelnosti záměru z hlediska požadavků na ochranu kvality podzemních vod. Naopak uvádí, že nejistoty ve vyhodnocení rizika zamýšlené těžby štěrkopísku trvají.

Např. v závěru stanoviska ze dne 4. 8. 2017 ČGS uvádí, že „Největší míra nejistoty či rizika plyne z možnosti kvalitativního ovlivnění podzemní vody možnou kontaminací vniklou do těžebny při povodňových stavech a jejím transportem k jímacím objektům. Vzhledem k nepřesně definovanému obrazu proudového pole na lokalitě a zřejmě nesprávnému předpokladu pouhých 8 % podzemní vody přitékající k jímacímu území z prostoru zamýšlené těžebny nelze toto riziko zcela jednoznačně hodnotit jako přijatelné. **Vzhledem ke strategickému významu jímacích území Bzenec pro značnou část Jihomoravského kraje je ve smyslu předběžné opatrnosti nezbytné jakékoli negativní ovlivnění tohoto vodního zdroje zamýšlenou těžbou a jejími důsledky zcela jednoznačně vyloučit.**“

Dále ve stanovisku ze dne 31. 8. 2017 ČGS doporučila MŽP „**provést podrobné posouzení a zohlednění závěrů všech etapových modelových hodnocení jímacího území Bzenec-komplex provedených firmou PROGEO, s.r.o., (Uhlík a Zeman 2016 a 2018, a v současnosti probíhající třetí etapa těchto hodnocení) pro stanovení akceptovatelnosti nebo rizikovosti záměru.**“

Ve stanovisku ze dne 29. 9. 2017 ČGS v závěru konstatuje, že „Po prostudování dokumentace EIA a zejména hydrogeologické studie Koppové (2010, 2012), která je její přílohou, a po jejím porovnání s nejnovějšími výsledky modelových hodnocení provedených firmou PROGEO, s.r.o., (Uhlík a Zeman 2015 a 2016) lze konstatovat, že **plánovaná těžba štěrkopísků představuje pro jímací území Bzenec-komplex reálné riziko zejména z hlediska negativního ovlivnění kvality podzemní vody.** Podmínky realizace záměru stanovené v souhlasném závazném stanovisku MŽP čj. 12289/ENV/15 ze dne 9. března 2015 nemohou z pohledu aktuálně dostupných znalostí tato rizika dostatečně eliminovat. **Z výše uvedených důvodů nemůže ČGS ve smyslu předběžné opatrnosti označit záměr těžby štěrkopísků v DP Uherský Ostroh z hydrogeologického hlediska jako akceptovatelný.**“

Ve stejném stanovisku se k modelovým pracím uvádí, že „Výstupy matematického modelování v již skoro 7, resp. 5 let staré hydrogeologické studii Koppové (2010 a 2012) se poměrně významně liší od aktuálních modelových hodnocení (Uhlík a Zeman 2015 a 2016), jejichž nejdůležitější závěry jsou uvedeny výše. Je potřeba konstatovat, že **tato nová hodnocení se opírají o fundovaně zpracovaný matematický model postavený na důkladné analýze všech dostupných dat, sběru nových terénních dat a v neposlední řadě na robustní kalibraci, čímž významně zvyšují spolehlivost vyslovovaných prognóz.**“

ČGS dále zaslala MŽP odpověď ze dne 13. 10. 2017 jako reakci na některé výtky ze strany MŽP, mířící zejména na poslední citované stanovisko ČGS. V odpovědi **se ČGS ohrazuje proti tomu, že by bylo toto stanovisko po obsahové stránce nedostatečné, a proto neakceptovatelné.** Úvodem v odpovědi konstatuje: „Posudek byl zpracován naší renomovanou hydrogeoložkou po pečlivém prostudování

veškerých dostupných materiálů a ve smyslu zadání MŽP. Dotazy a kritické body, zmíněné ve Vašem e-mailu ze dne 6. října 2017, mají odpovědi již obsažené v posudku čj. ČGS-441/17/0986*SOG-441/523b/2017. Závěr posudku je jasně formulován a podložen věcnou argumentací. Z pohledu České geologické služby je tento materiál vyvážený, kvalitně zpracovaný a dostatečně vyargumentovaný pro další rozhodování pro „Posouzení akceptovatelnosti záměru těžby štěrkopísků u Uherského Ostrohu zejména ve vztahu k blízkému jímacímu území Bzenec-komplex“. Dále podrobně rozebírá své důvody dle jednotlivých výtek MŽP, vedoucí k citovanému názoru.

Žalobce č. 1 žádostí o informace ze dne 25. 5. 2018 požádal MŽP, aby mu sdělilo, na základě jakých všech podkladů a dokumentů učinilo závěr o tom, že podnět žalobce č. 1 k přezkumu stanoviska EIA není důvodný a je na místě jej odložit. MŽP odpovědělo sdělením ze dne 5. 6. 2018: „*Veškeré informace o odborných hydrogeologických podkladech jsou obsaženy v přípisě ministerstva ze dne 30. 4. 2018, č. j. MZP/2018/430/216, spis. zn.: P/3581, doručeném společnosti Frank Bold advokáti s. r. o. dne 2. 5. 2018*“. Touto odpovědí se MŽP prakticky „přiznává“ k tomu, že podklady ČGS pro posouzení podnětu k přezkumu stanoviska EIA a závazného stanoviska EIA vůbec nezohlednilo. Při přezkumu závazného stanoviska v rámci odvolacího řízení ministr k těmto podkladům opět nepřihlédl.

Vzhledem k tomu, že MŽP se podnětem k přezkumu závazného stanoviska EIA odmítlo zabývat i navzdory předloženým novým skutečnostem plynoucím ze závěrů ČGS, měl být garantem dodržení zákonnosti procesu (s ohledem na **§ 28 odst. 6 a 7 zákona č. 44/1988 Sb. a § 3 a § 50 odst. 3 správního řádu**) alespoň OBÚ, případně v odvolacím řízení žalovaný, a to i s ohledem na rozsudek Krajského soudu v Plzni ze dne 27. 2. 2014 č. j. 30 A 57/2012-84, ve kterém je uvedeno, že „*správní orgán, který řízení vede, může postupovat podle § 149 odst. 3 správního řádu jen tehdy, jestliže předmětné závazné stanovisko bylo vydáno v souladu s právními předpisy. Z toho plyne, že správní orgán, který řízení vede, musí závazné stanovisko posoudit. Posouzení přitom nepodléhá odborná stránka stanoviska ve smyslu její správnosti (to by popíralo samotný smysl závazných stanovisek). Správní orgán, který řízení vede, je však oprávněn (a povinen) zabývat se úplností, určitostí a srozumitelností závazného stanoviska, jakož i tím, zda se správní orgán příslušný k vydání závazného stanoviska nedopustil zjevného skutkového nebo právního pochybení. Není-li závazné stanovisko v tomto ohledu v souladu s právními předpisy, nelze žádost bez dalšího zamítnout.*“

Žalovaný ani OBÚ se však uvedenými námitkami žalobců nezabývali. Žalovaný se spokojil s naprosto nedostatečným vyjádřením ministra, obsaženým v jeho závazném stanovisku, který k těmto námitkám žalobců uvedl, že „*Po obdržení těchto posouzení ČGS a jejich prostudování dospělo ministerstvo k závěru, že tato posouzení nepřinesla žádné nové skutečnosti, které by nevyplývaly z jiných podkladů, jež mělo ministerstvo k dispozici již dříve. Vzhledem k nedostatečně odůvodněným závěrům pak posouzení ČGS nemohlo ministerstvo převzít a nadále jej při posuzování nových studií a posudků nepoužilo. Důvodem byla skutečnost, že posouzení ČGS neobsahuje žádné nové informace či hodnocení v uvedené věci a jedná se pouze o shrnutí závěrů hlavních studií z procesu EIA a studií zpracovaných po vydání původního EIA s konstatováním, že se ČGS se závěry oponentních studií ztotožňuje (bez další oponentury v podobě srovnání použitých podkladů, porovnání metod hodnocení a odůvodnění závěrů).*“

S vyjádřením ministra žalobci **zásadně nesouhlasí**. Paušalizovat závěry ČGS k záměru s poukazem na to, že „*nepřinesla žádné nové skutečnosti...*“ je další absurditou dosavadního rozhodovacího procesu. Je nesporné, že ČGS, jako instituce ze zákona určená k posuzování ochrany a využití přírodních nerostných zdrojů a zdrojů podzemních vod a o geologických rizicích, dochází k těmto jednoznačným závěrům:

- „*Vzhledem ke strategickému významu jímacího území Bzenec-komplex pro značnou část Jihomoravského kraje je nezbytné jakékoli negativní ovlivnění tohoto vodního zdroje zamýšlenou těžbou štěrkopísků a jejími důsledky jednoznačně vyloučit.*“

- „plánovaná těžba štěrkopísků představuje pro jímací území Bzenec-komplex reálné riziko zejména z hlediska negativního ovlivnění kvality podzemní vody“
- „Z výše uvedených důvodů **nemůže ČGS ve smyslu předběžné opatrnosti označit záměr těžby štěrkopísků v DP Uherský Ostroh z hydrogeologického hlediska jako akceptovatelný**“.

MŽP i ministr tyto závěry bez přesvědčivého zdůvodnění naprosto ignorovali.

OBÚ sice v průběhu řízení o stanovení dobývacího prostoru požádal MŽP o sdělení, zda byly podklady od ČGS vzaty při přezkumném řízení v potaz, přičemž MŽP OBÚ odpovědělo, že „*Posouzení ČGS neobsahuje žádná nová zjištění či skutečnosti v uvedené věci, které by mohly mít vliv na posouzení podnětů (všechny věcné argumenty, které posouzení ČGS shrnuje, jsou součástí podnětů a jejich příloh a byly při vyřizování obou podnětů posuzovány z hlediska zákonných důvodů pro zahájení přezkumného řízení.*“ Z tohoto sdělení však nevyplývá, z jakého důvodu se MŽP se závěry ČGS neztotožnilo a zaujalo opačný postoj (tj. že riziko záměru je akceptovatelné).

Z rozsudku NSS ze dne 7. 4. 2011, č. j. 1 As 24/2011-79 vyplývá, že pro rozhodování správního orgánu v prvním stupni je **rozhodující skutkový a právní stav v době vydání rozhodnutí, nikoliv v době zahájení řízení**. V citovaném rozsudku je konkrétně uvedeno, že „*na rozdíl od občanského soudního řádu (§ 154 odst. 1) a soudního řádu správního (§ 75 odst. 1) neobsahuje správní řád konkrétní ustanovení, jež by zakotvovala zásadu, že pro rozhodování správního orgánu je rozhodující skutkový a právní stav v době vydání rozhodnutí. Lze však souhlasit s názorem, že zásada vyplývá implicitně ze správního řádu, a to ostatně již jen s přihlédnutím k jiným ustanovením správního řádu, jako je § 96 odst. 2, § 90 odst. 4 nebo § 82 odst. 4.*“ OBÚ a poté ani žalovaný se tak s ohledem na § 3 správního řádu a uvedený rozsudek neměli spokojit s obecným a povrchním sdělením MŽP (a následně ministra), ale naopak měli záměr ve vztahu k závěrům ČGS řádně posoudit.

Dílčí závěr k žalobnímu bodu III.2

V důsledku výše uvedeného postupu tedy přírodní a hydrogeologické poměry v dané lokalitě nebyly řádně přezkoumány a nové poznatky, vyplývající ze stanovisek ČGS zohledněny. Dle žalobců selhal ministr v rámci odvolacího řízení a také OBÚ i žalovaný, když mechanicky přejímali nedostatečné závěry MŽP i ministra ve vztahu k námitce o klimatické změně, ale také ve vztahu ke stanoviskům ČGS. Takový postup zapříčinil nepřezkoumatelnost a nezákonnost rozhodnutí OBÚ i rozhodnutí žalovaného pro jejich rozpor s § 3, § 50 odst. 3 a § 68 odst. 3 správního řádu.

Návrhy důkazů (všechny založeny ve spise):

- Vyjádření ČGS zn. ČGS-441/17/0986*SOG-441/523/2017 ze dne 4. 8. 2017
- Vyjádření ČGS zn. ČGS-441/17/0986*SOG-441/523a/2017 ze dne 31. 8. 2017
- Posouzení zn. ČGS-441/17/0986*SOG-441/523b/2017 ze dne 29. 9. 2017
- Komentář ČGS zn. ČGS-441/17/1165*SOG-441/693/2017 ze dne 13. 10. 2017

3. Nezákonnost závazného stanoviska KHS

3.1 Nepříslušnost KHS ZK

Dne 7. 7. 2015 vydala k záměru KHS ZK souhlasné závazné stanovisko pod č. j. KHSZL 12052/2015.⁷ Žalobci jsou přesvědčeni, že závazné stanovisko KHS ZK je nedostatečné z následujících důvodů.

Dne 22. 9. 2016 MZ vydalo na základě § 131 odst. 2 písm. a) správního řádu usnesení, č. j. MZDR 56571/2016-2/OVZ, kterým pověřilo KHS JMK k projednání a rozhodnutí ve věci záměru a k projednání všech navazujících úkonů v téže věci, jako dotčený správní orgán dle § 82 odst. 2 písm. i) ZOVZ.

Dle § 131 odst. 2 písm. a) správního řádu platí, že *Nadřízený správní orgán může usnesením pověřit k projednání a rozhodnutí věci jiný věcně příslušný podřízený správní orgán ve svém správním obvodu, a to na podnět správního orgánu, který by mohl být podle tohoto odstavce pověřen projednáváním a rozhodováním věci, nebo na požádání účastníka u věci, u níž lze mít důvodně za to, že ovlivní právní poměry účastníků řízení v obvodu pověřovaného správního orgánu výrazně větší měrou než v obvodu příslušného správního orgánu.*

Jako důvod změny příslušnosti MZ v usnesení uvedlo, že „*Uherský Ostroh se nachází na okrese Uherské Hradiště ve Zlínském kraji, samotná zájmová dobývací plocha se však nachází bezprostředně při hranici s Jihomoravským krajem. Záměr těžby a úpravy štěrkopísku v Uherském Ostrohu (...) by svými dopady mohl znamenat ohrožení veřejného zájmu - zásobování pitnou vodou pro značnou část obyvatel Jihomoravského kraje z prameniště Bzenec, které je významným podzemním zdrojem pitné vody pro cca 130 tis. obyvatel Jihomoravského kraje. Významně převažující věcná příslušnost v dané problematice je tedy na straně Jihomoravského kraje, resp. v oblasti ochrany veřejného zdraví na straně Krajské hygienické stanice Jihomoravského kraje. Z uvedených důvodů bylo rozhodnuto, jak je uvedeno ve výroku.*“ **S tímto důvodem se žalobci plně ztotožňují.**

Dne 3. 10. 2016 vydala KHS JMK k záměru **nesouhlasné závazné stanovisko** pod č. j. KHSJM 55703/2016/HO/HOK, ve kterém velmi podrobně zdůvodnila, proč dobývací prostor v dané lokalitě nelze stanovit. KHS JMK byla aktivní i v rámci procesu EIA a opakovaně v něm uplatňovala nesouhlasná vyjádření.

Následně žadatel podal podnět k přezkumnému řízení, jehož obsahem byl požadavek zrušit nesouhlasné závazné stanovisko KHS JMK. Na základě tohoto podnětu MZ vydalo dne 6. 1. 2017 rozhodnutí, č. j. 887/2017-OVZ-32.7, kterým v rámci zkráceného přezkumného řízení závazné stanovisko KHS JMK zrušilo. Současně MZ vydalo dne 17. 1. 2017 rozhodnutí č. j. 56571/2016-NH-30.1.-19.10.2016, kterým zrušilo své výše citované usnesení ze dne 22. 9. 2016.

Žalobci namítají, že postup MZ byl **zmatečný a vadný**, jelikož toto náhlé přehodnocení problematiky příslušnosti KHS ze strany MZ (pouhé čtyři měsíce od vydání usnesení MZ ze dne 22. 9. 2016, kterým MZ pověřilo KHS JMK projednáním věci) vzbuzuje důvodnou pochybnost o nezávislosti, nestrannosti a kompetentnosti tohoto správního orgánu. MZ ve svých rozhodnutích **nevedlo žádný konkrétní důvod, který by vylučoval aplikaci § 131 odst. 2 písm. a) správního řádu**. Nevyvrátilo tedy své původní stanovisko, uvedené v usnesení ze dne 22. 6. 2019, podle kterého byla delegace nutná, jelikož záměr by svými dopady mohl znamenat ohrožení veřejného zájmu spočívajícího v zásobování pitnou vodou pro značnou část obyvatel Jihomoravského kraje (a nikoliv kraje Zlínského).

Žalobci upozorňují také na Zprávu o šetření VOP, ve které je výslovně za nedostatek označen postup MZ i KHS ZK, konkrétně že „*Tyto úřady především svými postupy významně přispěly k nezákonnému vyloučení*

⁷ KHS ZK však v rámci procesu EIA vydala stanovisko nesouhlasné. Je proto zvláštní, že v řízení o stanovení dobývacího prostoru svůj postoj k záměru přehodnotila.

úřadů Jihomoravského kraje z řízení o stanovení dobývacího prostoru Uherský Ostroh. Záměr je přitom situován těsně při hranici s Jihomoravským krajem, kam primárně mohou směřovat klíčové potenciálně nepříznivé důsledky jeho realizace (mimo jiné ohrožení vodního zdroje Bzenec-komplex). V řízení obvodního báňského úřadu o stanovení dobývacího prostoru **chybí závazné stanovisko Krajské hygienické stanice Jihomoravského kraje jako dotčeného orgánu na úseku ochrany veřejného zdraví (místně příslušného pro území kraje Jihomoravského), což činí nezákonným rozhodnutí OBÚ.**

Na základě tohoto nesprávného a zmatečného postupu MZ, odporujícího požadavku předvídatelnosti a odůvodněnosti postupu správních orgánů, jakož i zásadě uvedené v § 2 odst. 4 správního řádu, tedy „obživlo“ závazné stanovisko KHS ZK, které je zcela nedostatečné a nezákonné (viz následující žalobní bod).

3.2 Absence věcného posouzení záměru v závazném stanovisku KHS ZK

K závaznému stanovisku KHS ZK v rámci odvolacího řízení MZ jako nadřízený správní orgán vydalo závazné stanovisko ze dne 30. 7. 2019, č. j. MZDR 17576/2019-3/OVZ, kterým závazné stanovisko KHS ZK změnilo tak, že ve třetím odstavci výrokové části se za slova „s požadavky předpisů v oblasti ochrany veřejného zdraví“ vkládají slova „před nepříznivými účinky hluku“ a ve zbytku jej potvrdil. Žalovaný na toto potvrzující závazné stanovisko MZ v rámci vypořádání odvolacích důvodů plně odkázal.

MZ výše uvedenou změnu závazného stanoviska KHS ZK skrze své potvrzující závazné stanovisko odůvodnilo tím, že KHS ZK byla věcně příslušná pouze k ochraně veřejného zájmu, spočívajícího v ochraně obyvatelstva před nadlimitním hlukem. K námitce žalobců dodal, že „ochrana vodních zdrojů“ náleží dle vodního zákona vodoprávním orgánům, a tudíž se blíže námitkami žalobců nezabýval. Žalobci jsou přesvědčeni, že tento závěr není správný.

MZ své tvrzení opírá o zákon č. 2/1969 Sb., ve kterém je stanovena působnost jednotlivých ministerstev, kterou nelze s ohledem na zásadu legality překračovat. Žalobci jsou však přesvědčeni, že KHS JMK nepřekročilo svou pravomoc, když vydalo závazné stanovisko týkající se ochrany zdroje pitné vody. Naopak, s ohledem na specifčnost případu (plánovaná těžba v blízkosti zdroje pitné vody zásobující cca 140 tis. obyvatel Jihomoravského kraje) a na zásady prevence a předběžné opatrnosti je vysoce žádoucí, aby se k problematice vyjádřila rovněž příslušná KHS, přičemž v daném případě to měla být KHS JMK.

Dle § 77 odst. 1 ZOVZ platí, že *Orgán ochrany veřejného zdraví je dotčeným správním úřadem při rozhodování ve věcech upravených zvláštními právními předpisy, které se dotýkají zájmů chráněných orgánem ochrany veřejného zdraví podle tohoto zákona a zvláštních právních předpisů včetně hodnocení a řízení zdravotních rizik. Orgán ochrany veřejného zdraví vydává v těchto věcech stanovisko. Souhlas může orgán ochrany veřejného zdraví vázat na splnění podmínek. Stanovisko není rozhodnutím vydaným ve správním řízení.*

Toto ustanovení je v tomtéž zákoně konkretizováno v § 82 odst. 2 písm. i): *Krajské hygienické stanici náleží plnit úkoly dotčeného správního úřadu podle § 77.*

Žalobci k tomu uvádí, že problematika ochrany vodních zdrojů není upravena pouze ve vodním zákoně, ale pro daný případ je relevantní právě také ZOVZ, který vymezuje veřejný zájem ve vztahu k **ochraně veřejného zdraví** (§ 2 odst. 1 ZOVZ: *Veřejným zdravím je zdravotní stav obyvatelstva a jeho skupin. Tento zdravotní stav je určován souhrnem přírodních, životních a pracovních podmínek a způsobem života*), neboť bezpečné zásobování zdravotně nezávadnou vodou v dostatečném množství je bez jakýchkoliv pochybností jedním ze základních faktorů, determinujících zdravotní stav dotčené skupiny populace.

Při naplňování principu ochrany veřejného zdraví je nutno přihlídnout k § 29 odst. 1 vodního zákona, dle něhož jsou zdroje podzemních vod přednostně vyhrazeny pro zásobování obyvatelstva pitnou vodou a pro účely, pro které je použití pitné vody stanoveno zvláštním právním předpisem, a k § 30 odst.

1 vodního zákona, dle něhož je stanovení ochranných pásem vodního zdroje vždy veřejným zájmem. Právní úprava ZOVZ a vodního zákona je tedy pro daný případ, kdy může dojít k potenciálnímu ohrožení veřejného zdraví kvůli nedostatečně posouzenému záměru, nerozlučně spjata.

Dle žalobců je tvrzení MZ a následně i žalovaného, že pokud je právní úprava ochrany vod obsažena ve vodním zákoně, vylučuje to ve vztahu k této ochraně aplikaci ZOVZ (a tedy i kompetenci KHS), **zkratkovitě a nesprávně zjednodušené**. Každý z těchto zákonů totiž sleduje odlišný cíl. Vodní zákon chrání vody jako složku životního prostředí. ZOVZ tuto ochranu rozšiřuje za situace, kdy má být voda využita k zásobování a konzumaci obyvatelstvem.

Žalobci v této souvislosti upozorňují na *Zásady a postupy hodnocení a řízení zdravotních rizik v činnostech odboru hygieny obecné a komunální*, ve kterých se uvádí, že „V oblasti tzv. preventivního dozoru, tedy plnění úlohy orgánu ochrany veřejného zdraví jako dotčeného správního úřadu podle § 77 zákona **je v pravomoci KHS vydat nesouhlasné stanovisko nebo stanovit podmínky u staveb a jiných posuzovaných akcí, jejichž provoz by v konkrétních podmínkách při zohlednění stávajícího stavu prostředí v dané oblasti vedl k neúnosné míře zdravotního rizika pro obyvatelstvo v důsledku expozice chemickým, fyzikálním nebo biologickým faktorům nepříznivě působícím na lidské zdraví**. Přitom je ovšem nezbytné respektovat platné limity, pokud byly pro tyto faktory stanoveny. V praxi se proto bude jednat zejména o chemické látky kontaminující venkovní nebo vnitřní ovzduší, pro které nejsou v ČR stanoveny imisní limity, popř. o **kontaminaci vody** nebo půdy, pokud zde dochází k expozici obyvatelstva, popř. o biologické faktory, představující riziko epidemiologické.“ I z těchto Zásad lze tedy dovodit, že KHS je k dané problematice věcně příslušná.

Žalobci také odkazují na **Směrnici Rady 98/83/ES ze dne 3. 11. 1998 o jakosti vody určené k lidské spotřebě**, konkrétně na bod 8 její Preambule, kde se uvádí: „vzhledem k tomu, že je potřeba zajistit, aby vodárenské podniky mohly dodržovat normy jakosti pitné vody, měla by být uplatněna odpovídající ochranná opatření, aby povrchové i podzemní vody zůstaly čisté; že téhož cíle lze dosáhnout uplatněním odpovídajících opatření při úpravě vody před jejím dodáním odběratelům a dále na čl. 4 bod 2, podle nějž: „Členské státy zajistí, aby opatření přijatá k provádění této směrnice nevedla za žádných okolností přímo či nepřímo ke zhoršení současné jakosti vody určené k lidské spotřebě, je-li to podstatné pro ochranu lidského zdraví, ani jakékoli zvýšení znečišťování vod užívaných pro výrobu pitné vody“. Tato směrnice je uvedena v poznámce č. 1) k § 1 ZOVZ jako jeden z předpisů EU, které uvedený zákon zapracovává (transponuje). I z toho je zřejmé, že se na oblast ochrany zdrojů vody pro lidskou potřebu vztahují kompetence orgánů ochrany veřejného zdraví, tedy i KHS, podle ZOVZ.

Žalobci rovněž odkazují na **Protokol o vodě a zdraví k Úmluvě o ochraně a využívání hraničních vodních toků a mezinárodních jezer z roku 1992**, kterou Česká republika ratifikovala v roce 2001. V jeho čl. 4 odst. 2 písm. a) se mj. stanoví, že strany podniknou především taková opatření, která povedou k zajištění dostatečného zásobování zdravotně nezávadnou vodou, která neobsahuje mikroorganismy, parazity či látky, jež by kvůli svému počtu či koncentraci mohly ohrozit lidské zdraví; to zahrnuje ochranu vodních zdrojů, které slouží jako zdroj pitné vody, úpravu vody a výstavbu, rozvoj a údržbu vodovodních a kanalizačních systémů. Z čl. 5 pak jasně plyne, že při provádění opatření vedoucích k provádění Protokolu mají strany respektovat princip předběžné opatrnosti a zohledňovat místní problémy, potřeby a znalosti. Obdobně je ochrana podzemních vod zakotvena také ve Směrnici Evropského parlamentu a Rady 2006/118/ES ze dne 12. 11. 2006 o ochraně podzemních vod před znečištěním a zhoršováním stavu. I tyto normy mezinárodního a evropského práva podporují závěr o existenci pravomocí orgánů ochrany veřejného zdraví v oblasti ochrany zdrojů vody pro lidskou potřebu.

Kromě toho MZ ve svém potvrzujícím závazném stanovisku ze dne 30. 7. 2019 sice závazné stanovisko KHS ZK změnilo tak, že ve třetím odstavci jeho výrokové části za slova „s požadavky předpisů v oblasti ochrany veřejného zdraví“ vložilo slova „před nepříznivými účinky hluku“ a ve zbytku je potvrdilo, nicméně podmínku, která zní „Krajská hygienická stanice Zlínského kraje se sídlem ve Zlíně jako orgán ochrany veřejného zdraví bude průběžně informována o přípravě, realizaci a výsledcích monitoringu kvality podzemních a povrchových vod“, v závazném stanovisku KHS ZK ponechalo. Tím však MZ samo popřelo své odůvodnění v potvrzujícím stanovisku, podle něž věcná působnost KHS nezahrnuje ochranu podzemních a povrchových vod. V tomto směru jsou tedy závazné stanovisko KHS ZK i potvrzující závazné stanovisko MZ **vnitřně rozporná**.

Na základě výše uvedeného lze dovodit, že KHS je příslušná vydat k ochraně veřejného zdraví, spočívajícího v ochraně pitné vody závazné stanovisko, které v důsledku výše popsaného postupu MZ v podkladech pro vydání rozhodnutí absentuje.

Vzhledem ke všem uvedeným důvodům je rozhodnutí žalovaného nezákonné, jelikož bylo vydáno na základě nezákonného podkladu – závazného stanoviska KHS ZK, které nezákonně nahradilo závazné stanovisko KHS JMK a současně je samo o sobě věcně nedostatečné, když neobsahuje posouzení záměru ve vztahu k ochraně veřejného zdraví týkající se ochrany zdroje pitné vody. Rozhodnutí OBÚ i rozhodnutí žalovaného jsou proto v rozporu s § 2 odst. 2 a 4, § 3, § 50 odst. 3 a § 68 odst. 3 správního řádu.

Návrh důkazu:

- *Zásady a postupy hodnocení a řízení zdravotních rizik v činnostech odboru hygieny obecné a komunální*

4. Nezákonné závazné stanovisko MŽP ze dne 5. 8. 2019, č. j. MZP/2019/570/811

Dne 5. 4. 2017 vydal Městský úřad Uherské Hradiště, odbor stavebního úřadu a životního prostředí (dále „**vodoprávní úřad**“), k záměru nesouhlasné závazné stanovisko č. j. MUUH-SŽP/9014/2017/SchE. Ve zkráceném přezkumném řízení na základě podnětu žadatele Krajský úřad Zlínského kraje, odbor životního prostředí a zemědělství (dále „**KÚ OŽPZ**“) vydal dne 23. 5. 2017 rozhodnutí, č. j. KUZL 34373/2017, kterým závazné stanovisko vodoprávního úřadu změnil na souhlasné. V odvolacím řízení podali žalobci proti závaznému stanovisku KÚ OŽPZ odvolání, přičemž MŽP, odbor výkonu státní správy VIII, vydalo závazné stanovisko ze dne 5. 8. 2019, č. j. MZP/2019/570/811, kterým závazné stanovisko KÚ OŽPZ potvrdilo. **Žalobci jsou přesvědčeni, že je toto potvrzující závazné stanovisko MŽP nezákonné z několika důvodů.**

4.1 Nemožnost umístit záměr do aktivní zóny záplavového území

Jednou z uplatněných námitek žalobců v průběhu řízení bylo, že rozhodnutím OBÚ došlo k porušení § 67 odst. 1 vodního zákona, ve kterém je uvedeno, že **v aktivní zóně záplavových území se nesmí umísťovat, povolovat ani provádět stavby s výjimkou vodních děl, jimiž se upravuje vodní tok, převádějí povodňové průtoky, provádějí opatření na ochranu před povodněmi nebo která jinak souvisejí s vodním tokem nebo jimiž se zlepšují odtokové poměry, staveb pro jímání vod, odvádění odpadních vod a odvádění srážkových vod a dále nezbytných staveb dopravní a technické infrastruktury, zřizování konstrukcí chmelnic, jsou-li zřizovány v záplavovém území v katastrálních územích vymezených podle zákona č. 97/1996 Sb., o ochraně chmele, ve znění pozdějších předpisů, za podmínky, že současně budou provedena taková opatření, že bude minimalizován vliv na povodňové průtoky; to neplatí pro údržbu staveb a stavební úpravy, pokud nedojde ke zhoršení odtokových poměrů“** a dále k porušení § 67 odst. 2 vodního zákona, ve kterém se uvádí, že **v aktivní zóně je dále zakázáno a) těžit nerosty a zeminu způsobem zhoršujícím odtok**

povrchových vod a provádět terénní úpravy zhoršující odtok povrchových vod, b) skladovat odplavitelný materiál, látky a předměty, c) zřizovat oplocení, živé ploty a jiné podobné překážky, d) zřizovat tábory, kempy a jiná dočasná ubytovací zařízení.

V návrhu na stanovení dobývacího prostoru bylo uvedeno, že se v dobývacím prostoru nebude nacházet žádná stavba (což by bylo v souladu s § 67 odst. 1 vodního zákona), nicméně v podmínkách závazného stanoviska EIA je uvedeno, že „*technologické a administrativně - sociální zázemí těžebny má být lokalizováno v rámci dobývacího prostoru na ploše 1,8 ha dle zákresu uvedeného v příloze stanoviska EIA nad úrovní hladiny při průtoku Q 100 v řece Moravě a že na této vyvýšené ploše má být i odstavná plocha pro mechanismy s těsněním, zastřešením a bezodtokovou jímku a sociální zařízení zaměstnanců s jímáním odpadních vod ve vodotěsné a bezodtokové jínce.*“ Tento podrobný popis zázemí těžebny prokazuje, že zázemí bude minimálně v některých svých částech jednoznačně stavbou, **což však odporuje výše citovanému ustanovení.**

KÚ OŽPZ i v potvrzujícím závazném stanovisku MŽP uvedly, že k porušení zákona nedošlo, jelikož se nejedná o řízení ve věci umístování staveb ve smyslu stavebního zákona. Řízení o stanovení dobývacího prostoru má podle nich zcela jiný účel, a to především vytýčení hranic dobývacího prostoru, plošné výměry, pozemků dobývacího prostoru a stanovení podmínek, které vyplývají z horního zákona, vyjádření nebo stanovisek dotčených orgánů. Nadto dále MŽP uvedlo, že je běžné, pokud těžba šterkopísku probíhá i v záplavových územích a mnohdy i v samotné aktivní zóně s nejpřísnějšími podmínkami pro činnosti a provádění staveb. Proto MŽP dospělo k názoru, že „*právě vzhledem k situování ložisek šterkopísku nelze jinak, nežli v každém individuálním případě zamýšlené těžby provést odborné modelování průběhu povodně a posouzení vlivu těžby a činností spojených s těžbou na odtokové poměry v dané lokalitě, včetně posouzení míry rizik tak, aby byla zajištěna dostatečná a efektivní ochrana před povodněmi a současně bylo možno v souladu s horním zákonem a podmínkami těžby hospodárně vydobýt ložisko nerostné suroviny. V těchto případech nelze postupovat jinak než navrhnout účinná opatření takového charakteru, aby všechny potenciaální aspekty těžební činnosti, které v daném území mohou nastat, byly podchyceny a účinně minimalizovány.*“

Pokud žalobci navážou na uvedenou citaci MŽP, musí konstatovat, že tyto **požadavky na zajištění účinných opatření k ochraně zdroje pitné vody před důsledky těžební činnosti jednoznačně nebyly splněny.** Žalobci s podrobnou argumentací odkazují na žalobní body III.1 a III.2 výše, ve kterých konkrétní nedostatky specifikují (vadný model Koppové, neúčinnost hydraulické bariéry, zcela nedostatečná ochrana při povodních apod.).

Žalobci nesouhlasí s argumentací MŽP, že řízení o stanovení dobývacího prostoru nesouvisí s umístováním staveb. Jsou naopak přesvědčeni, že řízení o stanovení dobývacího prostoru lze **analogicky přirovnat k územnímu řízení dle stavebního zákona.** Stanovení (i změna) dobývacího prostoru je dle § 27 odst. 6 horního zákona rozhodnutím o změně využití území v rozsahu jeho vymezení na povrchu, přičemž stejně jako v územním řízení se i zde řeší „umístění“ dobývacího prostoru, které je zcela klíčové pro povolení hornické činnosti. I když rozhodnutí o stanovení dobývacího prostoru samo o sobě ovlivnění životního prostředí ještě přímo negeneruje, fakticky je jím deklarováno, že těžba je v daném místě možná, v řízení o povolení hornické činnosti se již řeší detaily těžby, nikoliv vlivy na okolí a tuto fázi řízení lze analogicky přirovnat k řízení stavebnímu.

Tento názor žalobců potvrzuje i VOP. Ve Zprávě uvedla, že „**Lze si přitom stěžít představit, že by záměr těžby (zahrnující mimo jiné „objekty zázemí a odstavné plochy pro mechanismy v těžebně, na zpevněné ploše výškově umístěné na úroveň hladiny povodňových vod při stoletém průtoku v řece Moravě“)** **nespadal do výčtu § 17 vodního zákona, zvláště je-li rozhodnutí o stanovení dobývacího prostoru podle horního zákona ekvivalentem územního rozhodování.** Nedává ani logiku, aby záměr, se zřetelem k chráněnému veřejnému

zájmu, nebyl projednán a žadateli eventuálně zamítnut již v této prvotní fázi autoritativního rozhodování (umístění záměru), a vodoprávní úřad vyčkával až do fáze následného (navazujícího) rozhodování o povolení hornické činnosti. Krajský úřad Zlínského kraje tak porušil vodní zákon a principy dobré správy.“

Při vydání závazného stanoviska vodoprávního úřadu i rozhodnutí OBÚ, resp. rozhodnutí žalovaného, bylo tedy nezbytné přihlídnout k tomu, že záměr je umísťován do aktivní zóny záplavového území. Skutečnost, že pro toto území vyplývá z § 67 odst. 2 vodního zákona specifický (přísnější) režim ochrany, nelze bagatelizovat tvrzením, že jde o „ryze administrativní stanovení dobývacího prostoru“. I proto žalobci nesouhlasí s tím, že posouzení místa technického zázemí byla správnými orgány odsunuta až na řízení o povolení hornické činnosti, jelikož volba místa tohoto objektu může mít zásadní vliv na odtokové poměry, což je skutečnost, která je nepochybně předmětem posouzení v řízení o stanovení dobývacího prostoru.

Současně se žalobci ztotožňují s názorem VOP, že k vydání rozhodnutí o stanovení dobývacího prostoru **chybí také jeden z nezbytných podkladů, a to souhlas vodoprávního úřadu dle § 17 vodního zákona**, jelikož se s ohledem na výše uvedenou argumentaci nelze spokojit s tvrzením MŽP, že v této fázi řízení jde pouze o „ryze administrativní stanovení dobývacího prostoru.“ Dle § 17 odst. 1 platí, že *souhlas vodoprávního úřadu je třeba ke stavbám, zařízením nebo činnostem, k nimž není třeba povolení podle tohoto zákona, které však mohou ovlivnit vodní poměry, a to*

písm. a) ke stavbám a zařízením na pozemcích, na nichž se nacházejí koryta vodních toků, nebo na pozemcích s takovými pozemky sousedících, pokud tyto stavby a zařízení ovlivní vodní poměry,

písm. c) ke stavbám, k těžbě nerostů nebo k terénním úpravám v záplavových územích; ustanovení § 67 tím není dotčeno,

písm. e) ke stavbám v ochranných pásmech vodních zdrojů.

Záměr zcela nepochybně spadá pod všechna citovaná písmena § 17 odst. 1 vodního zákona.

Dále MŽP k tomu uvádí, že *„těžba štěrkopísků na území České republiky probíhá v drtivé většině v údolních nivách velkých vodních toků, kde jsou lokalizována ložiska štěrkopísku. Tyto vodní toky mají vyhlášená záplavová území a těžebny anebo jejich části jsou situovány právě v těchto lokalitách, kde jsou rizika povodňových průtoků zcela reálná, proto jsou objekty technického zázemí umísťovány ve většině případů právě na úroveň hladiny povodňového průtoku Q100, což je možno akceptovat, a to po předchozím odborném posouzení těžební činnosti v aktivní zóně záplavových území.“*

Tato argumentace je však zcela nedostatečná. Je potřeba posoudit konkrétní záměr ve vztahu ke konkrétní lokalitě a **neodkazovat se skrze analogii na průběh jiných těžeb v ČR**. Tento konkrétní záměr je totiž jedinečný v tom, že se nachází v blízkosti strategického zdroje pitné vody, což MŽP ve své argumentaci naprosto (možná i záměrně) opomíjí. Dále k tomu žalobci opětovně zdůrazňují, že *„předchozí odborné posouzení těžební činnosti v aktivní zóně záplavových území“* proběhlo nedostatečně a s podrobnější argumentací odkazují na žalobní body III.1 a III.2 výše.

MŽP na výše uvedenou citaci navazuje a uvádí, že souhlasí s vyjádřením KÚ OŽPZ, který uvedl, že *„stanovisko EIA umístění staveb v dobývacím prostoru nenařizuje, což vyplývá ze samotné právní podstaty závazného stanoviska, které samo o sobě nezakládá žádná práva, tedy ani právo na umístění objektů zázemí těžebny. Proces posuzování vlivů na životní prostředí komplexně hodnotí vlivy záměru jako celku, proto rovněž obsahuje i podmínky, týkající se provedení technologického a administrativně-sociálního zázemí, nicméně tímto stanoviskem nedochází ani k umístění ani povolení těchto objektů. Pokud by tyto objekty byly čistě hypoteticky v řízení o povolení hornické činnosti vypuštěny jako nepotřebné, nemělo by to zásadní vliv ani na platnost současného závazného stanoviska EIA ani dalších navazujících řízení.“* Tato argumentace je dle

žalobců mylná, jelikož tím MŽP nepřímou konstatuje, že podmínky závazného stanoviska EIA nejsou závazné a mohou být měněny.

V závazném stanovisku KÚ OŽPZ připouští, že dle závazného stanoviska EIA potenciální negativní vlivy na podzemní a povrchové vody **nelze vyloučit v případě rizikových a havarijních stavů včetně povodní** a právě pro eliminaci těchto rizik byla v závazném stanovisku EIA stanovena řada opatření. K nedostatečnosti těchto opatření se již žalobci vyjádřili v žalobních bodech III.1 a III.2, na které odkazují, nicméně jsou také přesvědčeni, že i úkolem KÚ OŽPZ a MŽP (jako dotčených vodoprávních orgánů) bylo tyto negativní vlivy řádně posoudit a neodkazovat pouze na proces EIA a závazné stanovisko EIA.

Žalobci jsou proto přesvědčeni, že záměr je v rozporu s § 67 a § 17 vodního zákona, přičemž jejich námítky v tomto směru MŽP, ale i OBÚ a ČBÚ vypořádaly nedostatečně, čímž založili nepřezkoumatelnost a nezákonnost jejich rozhodnutí.

4.2 Nesplnění podmínek pro stanovení dobývacího prostoru v chráněné oblasti přirozené akumulace vod (CHOPAV)

Celá širší posuzovaná oblast je součástí CHOPAV Kvartér řeky Moravy. Jde o oblast s deklarovanými významnými zásobami kvartérních podzemních vod **přednostně vyhrazených pro zásobování obyvatelstva pitnou vodou**. Vodohospodářské zájmy by zde proto měly mít přednost před jinými hospodářskými aktivitami. Zamýšlená těžba je v příkrém rozporu se zájmy vodního hospodářství, protože v jejím důsledku dojde ke zvýšení zranitelnosti využívaného vodního útvaru, a nelze vyloučit zhoršení jakosti jímané vody. Stanovení dobývacího prostoru v této lokalitě je dle žalobců v rozporu s § 28 odst. 2 písm. e) vodního zákona: *V chráněných oblastech přirozené akumulace vod se v rozsahu stanoveném nařízením vlády zakazuje:*

e) těžit nerosty povrchovým způsobem nebo provádět jiné zemní práce, které by vedly k odkrytí souvislé hladiny podzemních vod.

Odstavec 3 téhož ustanovení sice umožňuje výjimky z tohoto zákazu, ale vyplývá z něj, že udělení této výjimky je vázáno na **souhlas vlády, který v daném případě chybí**.

K této problematice existuje i **oficiální výklad MŽP**. Ve výkladovém stanovisku MŽP k problematice těžby v CHOPAV ze dne 2. 6. 2008, č. j.: 39660/ENV/08,1115/410/08 se uvádí, že „... podle § 28 vodního zákona a § 2 písm. e) Nařízení vlády č. 85/1981 Sb. je v chráněných oblastech přirozené akumulace vod ... zakázáno těžit nerosty nebo provádět jiné zemní práce, které by vedly k odkrytí souvislé hladiny podzemních vod, s výjimkou těžby štěrků, písků a štěrkopísků, budou-li časový postup a technologie těžby přizpůsobeny možnostem následného vodohospodářského využití prostoru ložiska.“ V dalším textu výkladového stanoviska se upřesňuje pojem vodohospodářského využití a zdůrazňuje se: „Při posuzování záměru na vodohospodářské využití prostoru ložiska musí vodoprávní úřad samozřejmě respektovat i platná povolení vydaná podle vodního zákona, která by mohla být uvedeným záměrem negativně dotčena – v daném případě jde o rozhodnutí o stanovení ochranných pásem vodního zdroje. **Speciální ochrana vodního zdroje založená tímto rozhodnutím nesmí být zamýšleným záměrem dotčena.**“

V nařízení vlády ČR č. 85/1981 se sice uvádí, že zákaz výše uvedené těžby se netýká „těžby štěrků, písků a štěrkopísků, budou-li časový postup a technologie těžby přizpůsobeny možnostem následného vodohospodářského využití prostoru ložiska“, **tento předpoklad však v žádném případě není naplněn**. Snaha žadatele ho naplnit nekonkrétním budoucím závazkem odběru vody pro závlahy vykazuje silné známky formalismu a obcházení smyslu právní úpravy. Je tomu tak zejména s ohledem na skutečnost, že v zájmovém území je k odběrům volně přístupná hladina v Nové Moravě (120 m od hranice dobývacího prostoru projektované štěrkovny).

Potvrzující závazné stanovisko MŽP je v tomto směru nedostatečné, jelikož z něj nelze konkrétně dovodit, na základě čeho se MŽP domnívá, že časový postup a technologie těžby budou přizpůsobeny možnostem následného vodohospodářského využití prostoru ložiska. MŽP k tomu pouze obecně uvádí, že „V uvedeném případě podmínky byly splněny, a proto nenastala potřeba o souhlas vlády žádat“ a že byt' je v lokalitě vyhlášeno ochranné pásmo II. stupně, z tohoto rozhodnutí neplyne, že by zde byl zákaz či omezení těžby nerostů. Oficiální výkladové stanovisko k problematice těžby CHOPAV, na které žalobci upozornili, zcela upozaduje a nepřikládá mu žádný význam. MŽP pouze uvádí, že „Ministerstvo nebere jedinečnost a význam vodních zdrojů na lehkou váhu, nicméně z údajů a závěru posouzení záměru vyplývá, že těžba štěrkopísku v dané lokalitě je přípustná za předpokladu splnění stanovených podmínek, realizace a dodržování efektivních preventivních opatření a obecně při respektování standardních postupů souladných s příslušnou legislativou. Z toho ministerstvo rovněž vycházelo i při přezkoumání odvoláním napadeného závazného stanoviska.“ Blíže se MŽP v potvrzujícím závazném stanovisku posouzením záměru ve vztahu k CHOPAV nezabývá.

Žalobci k tomu doplňují, že byt' těžba štěrkopísků není v ochranném pásmu vodního zdroje II. stupně (vnějším) výslovně zakázána, **neznamená to, že lze záměr automaticky bez bližšího posouzení realizovat.**

Ochranné pásmo II. stupně (vnějšiho) vodního zdroje Bzenec – komplex, stanovené rozhodnutím Okresního národního výboru Hodonín ze dne 1. 3. 1989, bylo vydáno mj. na základě Směrnice 51 o základních hygienických zásadách pro stanovení, vymezení a využívání ochranných pásem vodních zdrojů určených k hromadnému zásobování pitnou a užitkovou vodou a pro zřizování vodárenských nádrží, svazek 44, 1979, č. j. HEM – 3 24. 2. - 1. 9. 1978. V bodě 22. přílohy č. 1 Směrnice 51 se uvádí, že důlní činnost, těžba kamene a zemin, veškeré zemní práce aj. se povolí nebo k ní dá souhlas příslušný orgán státní správy ve vnější části pásma hygienické ochrany II. stupně **jen za předpokladu kladného odborného hydrogeologického posudku a provedení účinných zabezpečovacích technických opatření.**

V daném případě však existují rozporné odborné hydrogeologické posudky se zcela odlišnými názory na směr proudění podzemních vod. Rovněž 58 podmínek v závazném stanovisku EIA rozhodně nelze považovat za účinná zabezpečovací technická opatření (viz zejména žalobní bod III.1).

Těžba štěrkopísků a její důsledky (hlavně odkrytí hladiny podzemní vody na velké ploše) jsou rizikem pro jakost jímané surové vody, a to v několika směrech:

- kontaktem s povrchem a atmosférou se změní řada parametrů z hodnot typických pro podzemní vody na hodnoty blízké vodám povrchovým (kolísající teplota sledující teplotu atmosféry, změna redoxních podmínek na oxidační, snížení pH, vyšší bakteriální a další biologické oživení, horší hodnoty zákalu a barvy atd.),
- vyšší zranitelnost obnaženého útvaru podzemní vody bude znamenat vyšší rizika pro vnos antropogenních znečišťujících látek přímo do zvodně, a potažmo i do vodárenských objektů jímajících surovou vodu pro úpravu na vodu pitnou. Jedná se širokou škálu různých látek v daném území běžně používaných a aplikovaných – hnojiva, pesticidy, ropné látky aj. V současné době je využívána podzemní voda chráněna několikametrovou vrstvou málo propustných náplavových hlín, kde se řada těchto látek zachycuje (pesticidy, hnojiva aj. – v okolí jsou intenzívně využívané zemědělské pozemky) a vodárensky využívaný zdroj je tak přirozeně chráněn,
- zasažení místa těžby povodňovou vlnou znamená reálné riziko kontaminace celého prostoru látkami přinesenými povodní. V současné době je útvar kvartérní podzemní vody dostatečně chráněn před těmito povodňovými riziky přípovrchovou vrstvou hlín s malou propustností; porušení tohoto ochranného krytu v blízkosti jímacího území obnažením hladiny podzemní vody těžbou rozhodně

podatel nedoporučuje, mj. i s ohledem na zkušenosti s kontaminací vody povodňové vlny za velkých povodňových situací (1997, 2006 aj.).

Stanovit dobývací prostor do ochranného pásma vodního zdroje by tak zcela popřelo smysl této ochrany, jejímž účelem je zabránit ohrožení vydatnosti, jakosti nebo zdravotní nezávadnosti vodního zdroje.

Na Státní politiku životního prostředí České republiky pro rok 2012-2020, na kterou žalobci v odvolání poukázali, konkrétně na bod 1.1.1.7, který zní „Zajistit ochranu (CHOPAV), vyhledávání a realizaci zdrojů povrchových a podzemních vod pro zásobování obyvatelstva a **omezit ohrožení podzemních zdrojů vod v důsledku zvyšování těžby štěrkopísků v nivách toků**“ MŽP ve svém potvrzujícím stanovisku nereagovalo.

Žalobci jsou přesvědčeni, že je záměr v rozporu s § 28 vodního zákona, přičemž jejich s tím související námitky MŽP, ale i OBÚ a ČBÚ vypořádaly nedostatečně, čímž založili nepřezkoumatelnost a nezákonnost jejich rozhodnutí.

4.3 Další námitky týkající se negativ těžby, které nebyly dostatečně vypořádány

Žalobci v odvolání uvedli, že vlivem navýšení terénu se zhorší odtokové poměry v dané oblasti v případě povodňových průtoků. Dle MŽP „*se jedná o standardní stavebnětechnická opatření, využívaná v případě staveb v záplavových územích, kdy dochází k navýšování terénu tak aby jeho výška odpovídala hladině povodňových vod pro průtok Q100. Je zřejmé, že navýšení terénu může do jisté míry ovlivnit průběh povodně a odtokové poměry dané lokality. Nicméně tyto změny ve výškové konfiguraci terénu, případně vlivy staveb jsou předmětem modelování průběhu povodně metodou výpočtu průběhu hladin nerovnoměrným neustáleným prouděním.*“ Dle MŽP byl záměr z tohoto hlediska dostatečně a odborně posouzen.

Žalobci s tvrzením MŽP nesouhlasí a trvají na tom, že samotná podstata těžby štěrkopísků jednoznačně zhoršuje odtok povrchových vod z území, souvisí se skladováním materiálu a dalších látek kolem prostoru těžby a je tedy v rozporu s § 67 odst. 2 vodního zákona.

Vlastní těžba se navíc neobejde bez, byť jen dočasného, umístění vytěžené suroviny a skrývkové zeminy do aktivního záplavového území. Tyto štěrkopísky a skrývkové zeminy jsou jednoznačně odplavitelným materiálem, jehož přítomnost je v aktivní záplavové zóně velmi nebezpečná a nepřípustná. Záměr žadatele zavázat se k odvážení veškerých odplavitelných materiálů mimo aktivní záplavovou zónu považují žalobci opět pouze za formální snahu naplnit požadavky zákona.

MŽP k tomu zcela nedostatečně uvádí, že „*Co se týče skrývky a dalších odplavitelných materiálů navrženým řešením je jejich včasný a pravidelný odvoz s tím, že těžební organizace je povinna zpracovat povodňový plán, jehož obsahem musí být rovněž zásady a postupy řešení takovýchto otázek.*“ Blíže MŽP tuto problematiku neřeší.

S povodňovými riziky souvisí i problematika znečištění vodního zdroje vlivem vody z povodně. Celý objem vody v těžebním jezeru se může za povodně vyměnit za vodu naprosto neznámé a nepředvídatelné jakosti. **Tato varianta a její řešitelnost nebyla doposud zvažována.** V celém povodí Moravy nad hodnoceným územím jsou desítky a stovky průmyslových podniků (jen v přilehlé části povodí Moravy 17 průmyslových areálů: Aircraft Industries a.s. Kunovice, Purum a.s., provoz INS Kunovice, Purum a.s., provoz sklad NO Staré Město, Česká zbrojovka a.s. Uherský Brod, ZEVETA Bojkovice a.s., Moravia Cans a.s. Bojkovice, Alboschlenk a.s. Bojkovice, Slovácké strojírna a.s. Uherský Brod, COLORLAK, a.s. Staré Město, Mesit a.s. Uherské Hradiště, Barum Continental a.s. Otrokovice, Areál TOMA a.s. Otrokovice, Bývalý areál Svit Zlín, Metalšrot Tlumačov a.s., TOSHULIN a.s. Hulín, FATRA a.s. provoz Chropyně nebo Magneton a.s. Kroměříž), z nichž může při povodni uniknout řada nebezpečných chemických látek, které by mohly kontaminovat posuzované území a místo těžby.

MŽP tato rizika značně bagatelizuje a uvádí zcela nepřesvědčivou a neurčitou argumentaci o tom, že (díky povodním z roku 1997) „V současné době však díky propracovanému systému organizace a řízení protipovodňové ochrany a povinností zpracování povodňových plánů průmyslových závodů a dalších nemovitostí, včetně zásad zajištění látek závadným vodám proti jejich úniku apod. je situace mnohem příznivější.“ Opět jde o naprosto neurčité tvrzení, ze kterého není jasné, jakým způsobem bude tedy zdroj pitné vody v době povodní ochráněn.

Žalobci jsou přesvědčeni, že byl porušen § 3 a § 50 odst. 3 správního řádu, kdy nedošlo k dostatečnému zjištění skutkového stavu ze strany MŽP, OBÚ ani ČBÚ, což založilo nepřezkoumatelnost a nezákonnost jejich rozhodnutí.

4.4 Nepřezkoumatelnost závazného stanoviska KÚ OŽPZ

Žalobci v odvolání namítali, že KÚ OŽPZ nedostatečně a v rozporu s § 68 odst. 3 správního řádu odůvodnil změnu původně nesouhlasného závazného stanoviska na závazné stanovisko souhlasné, když se omezil pouze na strohé vyjmenování podkladů, ze kterých vycházel, což za řádné a dostatečné odůvodnění závazného stanoviska považovat nelze a zakládá to jeho nepřezkoumatelnost. Žalobci jsou přesvědčeni, že případ vyžaduje naopak co nejvyšší míru pečlivosti, jelikož při nesprávném postupu hrozí ohrožení zdroje pitné vody pro nemalé území Jihomoravského kraje. Přinejmenším z tohoto důvodu bylo povinností KÚ OŽPZ změnu nesouhlasného závazného stanoviska na souhlasné přesvědčivě a podrobně odůvodnit tak, aby tato obava byla vyvrácena. To se však nestalo.

Žalobci proto nesouhlasí ani s tvrzením MŽP, které naopak odůvodnění závazného stanoviska KÚ OŽPZ považuje za dostačující. K vlastnímu a zcela objektivnímu posouzení záměru ze strany KÚ OŽPZ a MŽP dle žalobců nedošlo. Došlo naopak k porušení § 3, § 50 odst. 3 a § 68 odst. 3 správního řádu.

4.5 Nadužívání analogické metody

MŽP v rámci odvolacího řízení oslovilo na dvě desítky náhodně vybraných vodárenských společností, u kterých předpokládalo využití takto lokalizovaných zdrojů vody k zásobování obyvatelstva s žádostí o sdělení k havarijnímu zhoršení jakosti nebo vydatnosti podzemních a povrchových vod v jimi provozovaných jímacích územích, přímo hydraulicky souvisejících s dobývacími prostory štěrkopísku, případně havarijní zhoršení povrchových vod odebíraných přímo z těžebních jezer. Na základě zaslání odpovědí učinilo závěr, že v praxi probíhá vodohospodářské využití vytěžených dobývacích prostorů bez vyšších potencionálních rizik zásadních změn jakosti nebo vydatnosti zdrojů podzemních nebo i povrchových vod určených k zásobování obyvatelstva.

Žalobci nerozporují odpovědi oslovených vodárenských společností, ale zásadně rozporují přístup MŽP, který k dané problematice zaujalo. MŽP jako instituce, jejímž účelem je ochrana životního prostředí, se nemůže spokojit s tím, že rizika záměru bude hodnotit na základě odpovědí jiných vodárenských společností, které se v žádném případě neocitají ve stejné situaci (morfologické, hydrogeologické a hydrologické) jako žalobce č. 1. Tento případ je svou povahou jedinečný, protože blízký vodní zdroj je zásobárnou pro cca 140 tis. obyvatel a tomu odpovídají ztráty způsobené možným vyřazením tohoto vodního zdroje. Vzhledem k tomu je potřeba záměr posoudit bez nadužívání analogie, na základě odborných a ověřených dat.

Dílčí závěr k žalobnímu bodu III.4

Závazné stanovisko KÚ OŽPZ a potvrzující závazné stanovisko MŽP jsou dle žalobců nedostatečná a nezákonná pro rozpor s § 17, § 28 a § 67 vodního zákona, § 3, § 50 odst. 3 a § 68 odst. 3 správního řádu. Závazné stanovisko KÚ OŽPZ a MŽP nezákonně schvalují umístění záměru do aktivní zóny záplavového území a CHOPAV, přičemž rizika takového umístění naprosto přehlíží

s argumentací, že tato fáze je pouhým administrativním správním aktem. Tato naprostá bagatelizace svědčí o tom, jak povrchně a nedostatečně KÚ OŽPZ i MŽP problematiku zhodnotily. Ani jeden z těchto orgánů, jenž má hájit veřejný zájem na zachování vodních zdrojů, nezkoumal, zda existují důvody pro to, aby těžba štěrkopísku musela být povolena právě v dané lokalitě, jinými slovy zda veřejný zájem na těžbě v tomto místě převažuje nad ochranou unikátního zdroje pitné vody. Kromě toho chybí pro vydání rozhodnutí o stanovení dobývacího prostoru jeden z nezbytných podkladů, a to souhlas dle § 17 vodního zákona, což potvrdila i VOP.

Návrh důkazu:

- Směrnice 51 o základních hygienických zásadách pro stanovení, vymezení a využívání ochranných pásem vodních zdrojů

5. Nezáonné stanovisko Městského úřadu Uherský Ostroh, odboru stavebního řádu, ze dne 18. 5. 2016, zn. 1560/2016 a potvrzující závazné stanovisko Krajského úřadu, odboru územního plánování a stavebního řádu, ze dne 10. 6. 2019, č. j. KUZL 33883/2019

Dne 27. 4. 2016 vydal Krajský úřad Zlínského kraje, odbor územního plánování a stavebního řádu (dále „KÚ OÚP“), ve zkráceném přezkumném řízení rozhodnutí č. j. KUZL 29117/2016, kterým zrušil nesouhlasné závazné stanovisko Městského úřadu Uherský Ostroh, odboru stavebního úřadu (dále „stavební úřad“), ze dne 8. 3. 2016, č. j. 568/2016, vydané k posouzení záměru z hlediska souladu s územně plánovací dokumentací, a věc mu vrátil k novému projednání. Dne 18. 5. 2016 vydal stavební úřad souhlasné závazné stanovisko pod zn. 1560/2016.

OBÚ si v průběhu řízení s ohledem na novelu stavebního zákona č. 225/2017 Sb. vyžádal závazné stanovisko Městského úřadu Uherského Hradiště, odboru stavebního úřadu a životního prostředí, jako orgánu územního plánování. Tento orgán vydal dne 24. 8. 2018 pod č. j. MUUH-SŽP/48642/2018/SevM, nesouhlasné stanovisko, a to s ohledem na rozpor záměru těžby s Politikou územního rozvoje, Zásadami územního rozvoje Zlínského kraje a územně plánovací dokumentací obcí.

Proti tomuto závaznému stanovisku podal žadatel podnět k přezkumu, přičemž KÚ OÚP závazné stanovisko orgánu územního plánování v přezkumném řízení zrušil. Jako důvod zrušení uvedl, že závazné stanovisko bylo vydáno v rozporu s novelou stavebního zákona, tj. zákonem č. 225/2017 Sb. (jeho přechodnými ustanoveními). Tentýž orgán v odvolacím řízení ve svém potvrzujícím závazném stanovisku dospěl po interpretaci důvodové zprávy k novele stavebního zákona účinné od 1. 1. 2018 k závěru, že § 96b stavebního zákona se pro dané řízení nepoužije a předchozí postup považuje za správný. Žalobci však trvají na tom, že § 96b stavebního zákona se v daném řízení měl uplatnit.

Žalobci v odvolání namítali nezákonnost tohoto závazného stanoviska a současně absenci závazného stanoviska orgánu územního plánování dle § 96b stavebního zákona. Dne 10. 6. 2019 vydal KÚ OÚP závazné stanovisko, kterým potvrdil zákonnost závazného stanoviska stavebního úřadu. Žalobci ani s tímto potvrzujícím závazným stanoviskem nesouhlasí.

5.1 Absence závazného stanoviska orgánu územního plánování

V bodě č. 10 přechodných ustanovení zákona č. 225/2017 Sb. se uvádí, že „správní řízení, která nebyla pravomocně ukončena přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, dokončí stavební úřad podle dosavadních právních předpisů.“ Řízení o stanovení dobývacího prostoru je však vedeno dle horního zákona, nikoliv dle stavebního zákona, a nevede jej stavební úřad, nýbrž OBÚ. V § 27 odst. 6 horního zákona je uvedeno, že **stanovení a změna dobývacího prostoru je i rozhodnutím o změně využití území** v rozsahu jeho vymezení na povrchu, přičemž dle § 84 odst. 2 stavebního zákona platí, že „je-li k územnímu řízení, kterým

se vydává **rozhodnutí o změně využití území** nebo o ochranném pásmu, příslušný podle zvláštních právních předpisů jiný správní orgán než stavební úřad, **rozhodne tento orgán jen v souladu se závazným stanoviskem podle § 96b.**“ Z výše uvedeného na rozdíl od KÚ OÚP žalobci dovozují, že citované přechodné ustanovení má být aplikováno jen na ta řízení, která vede stavební úřad, ale i na jiná řízení, která se týkají změny využití území – tedy i na řízení o stanovení dobývacího prostoru. Závazné stanovisko orgánu územního plánování proto mělo být v řízení vydáno a následně k němu přihlédnuto.

Stejný názor mj. zastává i VOP, která ve Zprávě uvedla, že „*Obecně platí, že při zpracování územního plánu se samozřejmě sledují veškerá ložiska – výhradní, ložiska nevyhrazených nerostů, vyhlášené dobývací prostory a chráněná ložisková území, které jsou do územně plánovací dokumentace zapracovány jako tzv. limity využití území. Navrhovaná těžba pak nicméně již měla být v územním plánu obce zapracována v souladu s příslušnými prováděcími předpisy ke stavebnímu zákonu, a to jako plocha těžby (popř. za specifických podmínek ve smyslu příslušné vyhlášky i jako plochy výroby a skladování). Nutno přitom zdůraznit, že platný „Územní plán města Uherský Ostroh“ ve své textové ani grafické části takové plochy pro těžbu nestanoví (viz též Výrok I. bod E.8. Vymezení plochy přípustných pro dobývání nerostů - „Územní plán nevymezuje žádné plochy pro dobývání nerostů ani plochy pro jeho technické zajištění.“).*

Podstatný je tedy bezpochyby i soulad záměru s územně plánovacími hledisky. Právě v tomto ohledu však panují značné pochybnosti, když Krajský úřad Zlínského kraje **bez náhrady zrušil negativní stanovisko orgánu územního plánování – Městského úřadu Uherské Hradiště ze dne 24. 8. 2018.** Zde jsem přesvědčena o tom, že v řízení o stanovení dobývacího prostoru vedeném obvodním báňským úřadem **je zapotřebí doložit takové souhlasné závazné stanovisko orgánu územního plánování** (stanovisko stavebního úřadu ve smyslu dřívější právní úpravy stavebního zákona je nemůže nahradit), **v opačném případě trpí postup OBÚ nezákonností.** Připomínám, že rozhodnutí o stanovení dobývacího prostoru je ekvivalentem územního rozhodnutí.“

Dále žalobci namítli, že KÚ OÚP nesprávně aplikoval § 4 odst. 4 stavebního zákona, jelikož v daném případě se nejednalo o stejný správní úřad (dotčený orgán), který by vydal nejdříve souhlasné závazné stanovisko a následně jej změnil na nesouhlasné, čímž by popřel zásadu, že je svým předchozím závazným stanoviskem vázán. Souhlasné závazné stanovisko k záměru ze dne 18. 5. 2016, zn. 1560/2016 vydal Městský úřad Uherský Ostroh, stavební úřad. Nesouhlasné závazné stanovisko ze dne 21. 6. 2018, č. j. MUUH-SŽP/48642/2018/SevM však vydal Městský úřad Uherského Hradiště, odbor stavebního úřadu a životního prostředí jako orgán územního plánování. I v tomto ohledu je tedy rozhodnutí KÚ OÚP o přezkumu nesprávné, přičemž **k této skutečnosti se KÚ OÚP v potvrzujícím závazném stanovisku nijak nevyjadřuje.**

Bez ohledu na výše uvedené jsou žalobci dále přesvědčeni, že argumenty týkající se toho, z jakých důvodů není záměr v souladu s územně plánovací dokumentací, uvedené ve zrušeném závazném stanovisku orgánu územního plánování ze dne 21. 6. 2018, jsou relevantní a správné (viz dále žalobní bod 5.2). K argumentům uvedeným ve zrušeném závazném stanovisku orgánu územního plánování tedy měl OBÚ a následně i žalovaný při vydání rozhodnutí přihlédnout, což se nestalo.

Žalobci jsou přesvědčeni, že nedošlo ke splnění zákonných podmínek pro vydání rozhodnutí OBÚ ani následně pro vydání rozhodnutí žalovaného. Konkrétně byl porušen § 28 odst. 7 horního zákona, když chybí závazné stanovisko orgánu územního plánování.

5.2 Nedostatečné posouzení záměru dle požadavků stavebního zákona

Potvrzující závazné stanovisko KÚ OÚP a závazné stanovisko stavebního úřadu jsou nezákonná také proto, že nedošlo k dostatečnému posouzení záměru z hlediska požadavků stavebního zákona ani z hlediska požadavků územně plánovací dokumentace.

Žalobci zásadně nesouhlasí s hodnocením KÚ OÚP, že limity v území jako je záplavové území Q100, aktivní zóna záplavového území, CHOPAV a ochranné pásmo vodního zdroje II.b Bzenec komplex nejsou záměrem nikterak dotčeny, jelikož se podle KÚ OÚP jedná „o posouzení záměru spočívajícím ve stanovení dobývacího prostoru (bez povolení hornické činnosti v dobývacím prostoru).“ Jak již žalobci několikrát uvedli, **právě v této fázi je potřeba dostatečně posoudit a zohlednit všechny možné vlivy záměru, včetně těchto limitů v území.**

Dále v území, ve kterém je v územním plánu vyznačené chráněné ložiskové území a ložisko nerostných surovin, není přímo samostatně vymezena plocha pro těžbu, a proto je třeba posoudit, zda záměr vyhovuje požadavkům dle § 18 odst. 5 stavebního zákona, dle kterého platí, že *V nezastavěném území lze v souladu s jeho charakterem umísťovat stavby, zařízení, a jiná opatření pouze pro zemědělství, lesnictví, vodní hospodářství, těžbu nerostů, pro ochranu přírody a krajiny, pro veřejnou dopravní a technickou infrastrukturu, pro snižování nebezpečí ekologických a přírodních katastrof a pro odstraňování jejich důsledků, a dále taková technická opatření a stavby, které zlepšují podmínky jeho využití pro účely rekreace a cestovního ruchu, například cyklistické stezky, hygienická zařízení, ekologická a informační centra. Uvedené stavby, zařízení a jiná opatření včetně staveb, které s nimi bezprostředně souvisejí včetně oplocení, lze v nezastavěném území umísťovat v případech, pokud je územně plánovací dokumentace výslovně nevylučuje.*

Žalobci primárně upozorňují na podmínku „soulad záměru s charakterem území“, kterou stavební úřad vůbec nezkontroloval, když sám přiznal, že „otázka dosažení souladu s charakterem nezastavěného území bude zkoumána v příslušném územním řízení“ a posouzení záměru ze strany KÚ OÚP je naprosto nedostatečné.

Žalobci předně zdůrazňují, že žádné územní řízení pro těžbu nerostů nebude v budoucnu vedeno, jelikož stanovení a změna dobývacího prostoru je i rozhodnutím o změně využití území v rozsahu jeho vymezení na povrchu, přičemž toto rozhodnutí je jeden z druhů územního rozhodnutí (srov. § 27 odst. 6 horního zákona) **a bylo tedy povinností stavebního úřadu se tímto posouzením zabývat již v závazném stanovisku. Stavební úřad na tuto povinnost rezignoval.**

Záměr je dle žalobců nejen v rozporu s charakterem území, ale rovněž v rozporu s § 18 odst. 1 stavebního zákona (*cílem územního plánování je vytvářet předpoklady pro výstavbu a pro udržitelný rozvoj území, spočívající ve vyváženém vztahu podmínek pro příznivé životní prostředí, pro hospodářský rozvoj a pro soudržnost společenství obyvatel území a který uspokojuje potřeby současné generace, **aniž by ohrožoval podmínky života generací budoucích***) a mj. v rozporu s § 19 odst. 1 písm. c), e) a g) stavebního zákona (*Úkolem územního plánování je zejména prověřovat a posuzovat potřebu změn v území, veřejný zájem na jejich provedení, jejich přínosy, problémy, rizika s ohledem například na veřejné zdraví, životní prostředí, geologickou stavbu území, vliv na veřejnou infrastrukturu a na její hospodárné využívání, stanovovat podmínky pro provedení změn v území, zejména pak pro umístění a uspořádání staveb s ohledem na stávající charakter a hodnoty území a na využitelnost navazujícího území, vytvářet v území podmínky pro snižování nebezpečí ekologických a přírodních katastrof a pro odstraňování jejich důsledků, a to především přírodě blízkým způsobem*), a to z následujících důvodů.

Záměr je v rozporu s Politikou územního rozvoje České republiky (dále „PÚR“), konkrétně s následujícími ustanoveními:

- **čl. 16** - *Při stanovování způsobu využití území v územně plánovací dokumentaci dávat přednost komplexním řešením před uplatňováním jednostranných hledisek a požadavků, které ve svých důsledcích zhoršují stav i hodnoty území. Vhodná řešení územního rozvoje je zapotřebí hledat ve spolupráci s obyvateli území i s jeho uživateli a v souladu s určením a charakterem oblastí, os, ploch a koridorů vymezených v PÚR ČR – záměr není řešen komplexně, nýbrž jednostranně, je-li prosazován bez prověření v územně plánovací dokumentaci a mimo územně plánovací činnost, nejsou-li zvažovány možné důsledky pro udržitelný rozvoj území, protože záměr nebyl v územně*

plánovací dokumentaci prověřen. Sporné je i naplnění požadavku „hledání řešení ve spolupráci s obyvateli území a jeho uživateli“ – dokladem sporného naplnění tohoto požadavku jsou i dvě petice „NE ohrožení pitné vody pro 140.000 lidí“ a petice „NE! Ohrožení vodního zdroje pitné vody pro Hodonínsko“ s cca 25.000 signatáři adresované Senátu a Poslanecké sněmovně spolu s nesouhlasnými usneseními zastupitelstev více než 50 obcí potenciálně dotčených riziky vyplývajícími z navrženého záměru, navržený záměr nepředstavuje komplexní řešení, jelikož koliduje s koridorem územní rezervy konkretizovaným v územním plánu Uherský Ostroh pro průplavní spojení Dunaj-Ondra-Labe hájeným v čl. 180 a 198 PÚR,

- **čl. 25** - *Vytvářet podmínky pro preventivní ochranu území a obyvatelstva před potenciálními riziky a přírodními katastrofami v území (záplavy, sesuvy půdy, eroze, sucho atd.) s cílem minimalizovat rozsah případných škod. Zejména zajistit územní ochranu ploch potřebných pro umístování staveb a opatření na ochranu před povodněmi a pro vymezení území určených k řízeným rozlivům povodní. Vytvářet podmínky pro zvýšení přirozené retence srážkových vod v území s ohledem na strukturu osídlení a kulturní krajiny jako alternativy k umělé akumulaci vod* – záměr je situován v aktivní zóně záplavového území vodního roku Morava, v záplavovém území Q20 a Q100, v CHOPAV Kvartér řeky Moravy, ochranném pásmu II.b vodního zdroje Bzenec – komplex, odkrytí hladiny podzemní vody v tomto území představuje při povodňových stavech ohrožení zdroje pitné vody kontaminací podzemních vod vodami povodně obsahující velké množství neznámých rizikových látek. Na základě poznatků obsažených v žalobních bodech č. 1 a 2 proto záměr představuje reálné riziko.

Záměr dále není v souladu s PÚR i proto, že dotčené území spadá do vymezené OS11 Rozvojové osy Lipník nad Bečvou – Přerov – Uherské Hradiště – Břeclav – hranice ČR/Slovensko (-Bratislava) (**čl. 61** PÚR), kde jsou zvýšené požadavky na změny v území (**čl. 33** PÚR). Dle **čl. 34** je pak nutno „vytvářet, udržovat a koordinovat územní připravenost na zvýšené požadavky změn v území a při respektování republikových priorit územního plánování umožňovat odpovídající využívání území a zachování jeho hodnot“. Záměr není koordinován s dalšími požadavky na dotčené území v této rozvojové ose.

Záměr je v rozporu se Zásadami územního rozvoje Zlínského kraje (dále „ZÚR“) konkrétně s následujícími ustanoveními:

- **čl. 1** - *Podporovat prostředky a nástroje územního plánování udržitelný rozvoj území Zlínského kraje. Vytvářet na celém území kraje vhodné územní podmínky pro dosažení vyváženého vztahu mezi nároky na zajištění příznivého životního prostředí, stabilního hospodářského rozvoje a kvalitní sociální soudržnosti obyvatel kraje. Dbát na podporu udržitelného rozvoje území kraje při utváření krajských oborových koncepcí a strategií, při rozhodování o změnách ve využití území a při územně plánovací činnosti obcí* – záměr je v rozporu s touto prioritou, neboť svou povahou představuje ohrožení udržitelného rozvoje území (viz závěry ČGS v žalobním bodě III.2),
- **čl. 7** - *Dbát při podpoře stabilizace a rozvoje hospodářských funkcí na území kraje zvláště ve vymezené rozvojové oblasti a vymezených rozvojových osách především na rozvíjení krajských systémů dopravní obsluhy a technické vybavenosti, soustav zásobování energiemi a vodou a na využití vlastních surovinových zdrojů pro výstavbu, s cílem zabezpečit podmínky pro hospodářský rozvoj vybraných území kraje a pro stabilizaci hospodářských činností v ostatním území kraje,*
- **čl. 9** - *Podporovat územní zajištění a přiměřené využívání veškerých přírodních, surovinových, léčivých a energetických zdrojů v území kraje. Zajistit jejich hospodárné využívání v současnosti a neohrozit možnosti jejich využití v budoucnosti. Podporovat v území zájmy na rozvoj obnovitelných zdrojů energie,*

- **čl. 13** - Podporovat zlepšení funkční a prostorové integrace území kraje s územím sousedících krajů a obcí České republiky a s územím sousedících krajů a obcí Slovenské republiky. Dbát na potřeby koordinací s dotčenými orgány sousedících území a spolupracovat s nimi při utváření rozvojových koncepcí překračujících hranici kraje a státní hranici – samotná jímací území Bzenec I, Bzenec III Sever a Bzenec III jih jsou situována v Jihomoravském kraji, ochranná pásma jímacího území zasahují do Zlínského kraje,
- **čl. 68, 69** - ZÚR stanovují jako územní rezervu v souladu s Usnesením vlády ČR č. 635/1996, o Programu podpory rozvoje vodní dopravy v ČR do r. 2005 (bod II odst. 3) území speciálních zájmů, vymezené koridorem Bezměrov – Kroměříž – Otrokovice – Uherské Hradiště – Uherský Ostroh, záměr proto není přípustný dle § 36 odst. 1 stavebního zákona,
- **čl. 76** - Pro plánování a usměrňování územních podmínek ochrany a rozvoje přírodních hodnot kraje se stanovuje dodržování zásad pro rozhodování o změnách v území, konkrétně *podporovat zachování přírodních hodnot a přírodních zdrojů na území kraje, prosazovat šetrné formy jejich využívání a v možných případech jejich obnovu a doplnění, respektovat výhradní ložiska bez chráněného ložiskového území a dobývacího prostoru a vymezená území s prognózními zásobami nerostných surovin, prověřovat územní podmínky pro těžbu surovin, dbát na zajištění rekultivace území po těžbě surovin a na řešení způsobu jeho dalšího využívání.*

Na většinu limitů v území (např. záplavové území Q100, aktivní zóna záplavového území, CHOPAV) reaguje KÚ OÚP způsobem, že tyto limity nejsou záměrem dotčeny, jelikož se jedná o posouzení záměru spočívajícího ve stanovení dobývacího prostoru, bez povolení hornické činnosti. S touto argumentací žalobci kvůli již několikrát výše uvedeným důvodům zásadně nesouhlasí.

KÚ OÚP k posouzení „souladu záměru s charakterem území“ dle § 18 odst. 5 stavebního zákona přistoupil zcela nedostatečně. Spokojil se pouze s tím, že odkázal na citaci ze závazného stanoviska EIA a z územního plánu citoval dvě nekompletní věty o tom, že krajinný prostor Ostrožska je krajinou s vysokým podílem povrchových vod a že dominantou krajiny jsou velká jezera vzniklá těžbou šterku. Na základě toho konstatoval, že *„stanovení dobývacího prostoru tento charakter území nenaruší. Nadto ani případná budoucí těžba (aniž by tímto byl předjímán výsledek následných řízení) a hlavně stav krajiny po jejím ukončení a rekultivaci (potenciální jezera) nenaruší charakter daného území, ba naopak.“* Toto odůvodnění je vzhledem k významnosti posuzované problematiky zcela nedostatečné, výše uvedené konkrétní body plynoucí z PÚR a ZÚR KÚ OÚP naprosto ignoroval.

Dle žalobců je přitom potřeba věnovat pozornost i této pasáži územního plánu (str. 16 – Požadavky a pokyny pro řešení hlavních střetů zájmů a problémů v území): *„Při posuzování využití území, které souvisí s využíváním ložisek nerostných surovin, zejména surovin, která jsou ve vlastnictví České republiky, je nutné bezpodmínečně vyhodnotit střety a dopady exploatace ložisek šterkopísků se zájmy ochrany životního prostředí, ochranu zdrojů pitné vody a zájmů dalších dotčených orgánů. Zpracovatel: Jelikož nejsou navrženy žádné plochy pro těžbu, není v rámci ÚP řešeno.“*

Žalobci jsou přesvědčeni, že právě proto, že žádné plochy pro těžbu navrženy v územním plánu výslovně nebyly, o to více je důležité, aby byl tento požadavek zohledněn při aplikaci § 18 odst. 5 stavebního zákona, k čemu nedošlo.

Dílčí závěr k žalobnímu bodu III.5

Žalobci shrnují, že záměr je v rozporu s PÚR, ZÚR, § 18 odst. 1, § 18 odst. 5 a § 19 stavebního zákona. Žalobci jsou přesvědčeni, že závazné stanovisko stavebního úřadu včetně potvrzujícího závazného stanoviska KÚ OÚP jsou věcně nesprávná, nepřezkoumatelná a nezákonná. Zároveň nezákonně absentuje závazné stanovisko orgánu územního plánování.

6. Nepřezkoumatelnost rozhodnutí žalovaného i rozhodnutí OBÚ

Podle § 68 odst. 3 správního řádu platí, že „v odůvodnění se uvedou důvody výroku nebo výroků rozhodnutí, podklady pro jeho vydání, úvahy, kterými se správní orgán řídil při jejich hodnocení a při výkladu právních předpisů, a informace o tom, jak se správní orgán vypořádal s návrhy a námitkami účastníků a s jejich vyjádřením k podkladům rozhodnutí“. NSS ve své judikatuře konstantně uvádí, že „Z odůvodnění rozhodnutí musí být seznatelné, proč správní orgán považuje námitky účastníka za liché, mylné, nebo vyvrácené, které skutečnosti vzal za podklad svého rozhodnutí, proč považuje skutečnosti předestírané účastníkem za nerozhodné, nesprávné, nebo jinými řádně provedenými důkazy vyvrácené“ (viz např. rozsudky NSS ze dne 16. 6. 2006, č. j. 4 As 58/2005-65, ze dne 23. 7. 2009, č. j. 9 As 71/2008 – 109 nebo ze dne 6. 5. 2016, č. j. 10 As 250/2015 – 92).

Žalobci i s odkazem na výše uvedené žalobní body uvádí, že správní orgány OBÚ i žalovaný ve vztahu k posuzovanému záměru naprosto selhali. Žalobci se od nich „dočkali“ pouze toho, že v rámci svých rozhodnutí vždy podrobně popsali skutkový stav, shrnuli vyjádření dotčených orgánů a (stručně) námitky účastníků. Od počátku řízení docházelo pouze k mechanickému přejímání názorů jiných dotčených správních orgánů (především MŽP a ministra z procesu EIA). Žádné vlastní úvahy OBÚ ani žalovaný do předmětu řízení nevnesli.

Přístup těchto správních orgánů, který lze shrnout jako neustálé zbavování se a přenášení odpovědnosti do další fáze řízení, lze „krásně“ ilustrovat na těchto vyjádřeních:

1. Vyjádření ministra v potvrzujícím závazném stanovisku EIA: *„Aktuální zjištění o proveditelnosti předmětného záměru, která vyšla najevo až po dokončení procesu EIA podle zákona č. 100/2001 Sb., popřípadě aktuální poznatky související s ochranou životního prostředí (suchem) musí být projednány a zohledněny v navazujících řízeních podle platných právních předpisů.“*
2. Vyjádření žalovaného v jeho rozhodnutí: *„ČBÚ rovněž považuje argumentaci odvolatele ve smyslu, že zamýšlená těžba je v příkrém rozporu se zájmy ochrany vod, protože v jejím důsledku dojde ke zvýšení zranitelnosti využívaného vodního zdroje (hlavně z důvodu odkrytí hladiny podzemní vody na velké ploše) a nelze tudíž vyloučit zhoršení jakosti jímané vody, za nedůvěryhodné, jelikož takové závěry nevyplývají ze současných informací o záměru. To bude možné posoudit až v řízení o povolení hornické činnosti, ve kterém budou muset být předloženy konkrétní parametry těžby a řešeny konkrétní opatření a střety zájmů.“*

Tento přístup je dle žalobců nepřijatelný, v jeho důsledku jsou rozhodnutí OBÚ i rozhodnutí žalovaného nepřezkoumatelná, a tudíž nezákonná.

Žalobci podpůrně odkazují na některá další vyjádření, ze kterých plyne, že záměr měl být dostatečně posouzen v navazujících řízeních (tj. i v řízení o stanovení dobývacího prostoru), v nichž mělo být přihlédnuto k novým skutečnostem či posouzeno, zda veřejný zájem na těžbě převažuje nad veřejným zájmem na ochraně vody a veřejného zdraví. **Dotčené orgány, OBÚ i žalovaný však v řízení o stanovení dobývacího prostoru na takováto posouzení naprosto rezignovali a vždy jen odkázali na závazné stanovisko EIA, od kterého se podle nich nešlo odchýlit:**

- Vyjádření MŽP ze dne 9. 5. 2016: *„vydání souhlasného stanoviska EIA k záměru těžby štěrkopísku automaticky neznamená, že záměr bude nakonec povolen a realizován, jelikož až v dalších navazujících správních řízeních (řízení o stanovení dobývacího prostoru a řízení o povolení hornické činnosti) bude příslušnými správními úřady posuzováno, zda je realizace těžby štěrkopísku v dané lokalitě v souladu se všemi požadavky platných právních předpisů, včetně posouzení, zda např. ochrana jiných veřejných zájmů (včetně ochrany vod a veřejného zdraví) nepřeváží zájem na těžbě*

ložiska“. (...) „Od stanoviska EIA nelze očekávat, že za příslušné orgány státní správy provede správní úvahu ve smyslu vymezení veřejného zájmu na vytěžení ložiska, případně zda tento zájem převyšuje veřejný zájem na ochranu vodních zdrojů“.

- Vyjádření ministra pro hejtmana JMK ze dne 13. 7. 2016: „...bylo potvrzeno, že k ohrožení podzemních vod nemůže při dodržení stanovených podmínek stanoviska EIA dojít“ (...) „**až v dalších navazujících správních řízeních** bude příslušnými správními úřady posuzováno, zda je realizace těžby štěrkopísku v dané lokalitě v souladu se všemi požadavky právních předpisů, včetně posouzení, zda např. ochrana jiných veřejných zájmů (včetně ochrany vod a veřejného zdraví) nepřeváží zájem na těžbě ložiska“ (...) „Stanovisko EIA nemůže za příslušné orgány státní správy provést správní úvahu ve smyslu vymezení veřejného zájmu na vytěžení ložiska, případně posoudit, zda tento zájem převyšuje veřejný zájem na ochranu vodních zdrojů“.
- Vyjádření Úřadu vlády ČR předsedovi představenstva žalobce č. 1 ze dne 22. 7. 2016: „(...) Poněvadž je předmětem záměru povolení k těžbě a otevření dobývacího prostoru, tj. rozhodnutí v kompetenci báňského úřadu, podle informací které jsem obdržel, se mohou zájmy ochrany vod v dalším řízení uplatnit v daleko užším rozsahu než v rámci EIA. **Z principu předběžné opatrnosti lze v navazujících povolovacích procesech podpořit nové prověření vlivu záměru na dotčené veřejné zájmy v oblasti vod (...)**“.

Dílčí závěr k žalobnímu bodu III.6

Vzhledem k výše uvedenému žalobci namítají, že jsou rozhodnutí žalovaného i OBÚ nepřezkoumatelná, a tudíž nezákonná pro rozpor s § 68 odst. 3 správního řádu. Žalovaný i OBÚ se zcela nedostatečně vypořádali s argumentací žalobců, resp. pouze mechanicky převzaly závěry stanovisek dotčených orgánů a neuvedly ve svých rozhodnutích žádnou svou úvahu, především ve vztahu ke klíčové otázce, zda veřejný zájem na těžbě převažuje nad zájmem na ochraně zdroje pitné vody a zda není třeba zohlednit nové skutečnosti, tvrzené v námitkách a odvoláních, které nastaly po vydání stanovisek dotčených orgánů.

IV. Návrh na přiznání odkladného účinku

Odkladný účinek může soud žalobě přiznat za splnění následujících podmínek: žalobce musí prokázat, že by pro něj výkon žalovaného správního rozhodnutí znamenal újmu „nepoměrně větší, než jaká přiznáním odkladného účinku může vzniknout jiným osobám“, že se přiznání odkladného účinku nedotkne nepřiměřeným způsobem nabytých práv třetích osob a že přiznání odkladného účinku není v rozporu s veřejným zájmem. Žalobci k tomu uvádí tyto důvody.

Soudní přezkum správních rozhodnutí je běžně poměrně časově náročný, přičemž v daném případě lze předpokládat, že časová náročnost soudního přezkumu se může výrazně prodloužit kvůli specifičnosti případu, že je založen také na posouzení odborných otázek (nikoliv pouze právních).

Žadatel má pravomocné rozhodnutí o stanovení dobývacího prostoru, a nic mu proto nebrání požádat si o povolení k hornické činnosti. Žalobcům tedy nezbyde jiná možnost, než se stejně usilovně jako v řízení o stanovení dobývacího prostoru bránit, aby k vydání povolení k hornické činnosti nedošlo, jelikož započítí hornické činnosti v daném případě znamená reálné ohrožení unikátního zdroje pitné vody pro cca 140 tisíc obyvatel Jihomoravského kraje. Jinými slovy žalobci budou muset vynakládat opět nemalé finanční prostředky především na právní služby, aby co nejvíce oddálili vydání pravomocného rozhodnutí o povolení hornické činnosti do doby, než bude rozhodnuto o této žalobě.

Byť tedy žadatel musí získat rozhodnutí o povolení k hornické činnosti, a tudíž v tomto řízení vyřešit pro dané území dle § 33 horního zákona střety zájmů, nelze spoléhat na to, že bude o žalobě rozhodnuto dříve, než bude vydáno rozhodnutí o povolení k hornické činnosti. Dle § 33 odst. 3 horního zákona totiž platí, že pokud k dohodě o řešení střetů zájmů nedojde (což lze v daném případě předpokládat), rozhodne o řešení střetů zájmů Ministerstvo průmyslu a obchodu po projednání s ministerstvem životního prostředí České republiky a Českým báňským úřadem v součinnosti s ostatními dotčenými ústředními orgány státní správy, a to s přihlédnutím ke stanovisku krajského úřadu. Prakticky všechny tyto orgány, jak se ukázalo v řízení o stanovení dobývacího prostoru, má žadatel nakloněné na svou stranu, tudíž v tomto směru žalobci vidí reálné riziko, že tímto postupem mohou být v řízení o povolení hornické činnosti i poměrně rychle „obejiti“. Veškeré dosavadní snahy žalobců vedoucí k ochraně zdroje pitné vody by tak byly zmařeny.

Žalobci respektují, že v případě zkoumání podmínek pro přiznání odkladného účinku nelze přezkoumávat důvodnost samotných žalobních bodů, nicméně riziko, že by byla hornická činnost započata před skončením soudního přezkumu, by bylo žalobci chápáno jako velmi výrazná a již prakticky neodčinitelná újma. Vznikl by stav, kdy by soudní přezkum žalobních bodů jakkoli důkladný a přesvědčivý, mohl již mít jen symbolický a formální význam.

Vzhledem k důvodným pochybnostem o zákonnosti rozhodnutí žalovaného, ale i rozhodnutí OBÚ, žalobci požadují provedení včasného soudního přezkumu, tedy soudního přezkumu s reálným dopadem jeho výsledku do stavu v území a do právních poměrů v daném případě. Bez odkladného účinku žaloby takový včasný přezkum zajistit nelze a s ohledem na výše uvedené důvody vzniká reálné riziko realizace těžby před rozhodnutím soudu.

V kontextu toho, o jak významnou a precedenční kauzu se jedná, žalobci upozorňují také na judikaturu, kterou lze dle jejich názoru analogicky vztáhnout i daný případ. Na základě čl. 9 odst. 4 Aarhuské úmluvy musí být žalobcům z řad dotčené veřejnosti vyhověno k jejich návrhům na přiznání odkladného účinku správní žaloby tak, aby nemohlo docházet k situacím, kdy v době rozhodování o správní žalobě již byl povolený záměr nevratně realizován. Pokud by návrhům na přiznání odkladného účinku vyhověno nebylo, došlo by k porušení čl. 9 odst. 4 Aarhuské úmluvy a rovněž čl. 11 směrnice Rady ze dne 13. prosince 2011 o posuzování vlivů některých veřejných a soukromých záměrů na životní prostředí (11/92/EU), neboť poskytovaná soudní ochrana by pak nebyla včasná a spravedlivá.

Žalobci poukazují i na rozsudky NSS ze dne 28. 6. 2007, č. j. 5 As 53/2006-46 nebo ze dne 29. 8. 2007, č. j. 1 As 13/2007-63, které stanoví: *„žalobcům z řad dotčené veřejnosti musí být vyhověno k jejich návrhům na přiznání odkladného účinku správní žaloby tak, aby nemohlo docházet k situacím, kdy v době rozhodování o správní žalobě již byl povolený záměr nevratně realizován. Pokud by návrhu na přiznání odkladného účinku vyhověno nebylo, došlo by k porušení čl. 9 odst. 4 Aarhuské úmluvy a čl. 10a směrnice 85/337/EHS, neboť poskytovaná soudní ochrana by nebyla včasná a spravedlivá.“*

Ačkoliv formálně nikdo z žalobců přímo do kategorie „dotčená veřejnost“ nespadá, prostřednictvím žalobců je dotčená veřejnost nepřímo zastoupena. Žalobce č. 1 chrání při svém provozu zdroj pitné vody, přičemž žalobci č. 2 – 15 jsou společenstvím občanů, které má ze zákona povinnost pečovat o všestranný rozvoj svého území a o potřeby svých občanů, a při plnění svých úkolů chránit též veřejný zájem (§ 2 odst. 2 zákona o obcích). Tímto veřejným zájmem je nepochybně i ochrana životního prostředí, konkrétně ochrana zdroje pitné vody, která zásobuje desítky tisíc obyvatel. Navíc řízení o stanovení dobývacího prostoru se dotčená veřejnost účastnila. S ohledem na okolnosti případu jsou tedy žalobci přesvědčeni, že mají nárok na přiznání odkladného účinku.

Žalobci zdůrazňují, že vlivy stanovení dobývacího prostoru na okolí jsou posuzovány pouze v řízení o stanovení dobývacího prostoru. Pokud tedy byl dobývací prostor nezákonně stanoven bez řádného

posouzení jeho vlivů na životní prostředí a veřejné zdraví, je žaloba proti rozhodnutí o stanovení dobývacího prostoru jediným okamžikem, kdy je možné tuto nezákonnost zhojit. Odmítnutí odkladného účinku žalobě proti rozhodnutí žalovaného tak fakticky může znamenat, že hornická činnost bude zahájena bez jejího řádného a zákonného posouzení vlivů na životní prostředí. Žalobci nesouhlasí s názorem některých dotčených orgánů, že stanovení dobývacího prostoru je pouze administrativním aktem, přičemž veškeré dopady a vlivy záměru budou posuzovány v následujícím řízení. V této souvislosti odkazují na vyjádření VOP, který v rámci šetření dané kauzy ve své Zprávě opakovaně uvedl, že na řízení o stanovení dobývacího prostoru lze analogicky nahlížet jako na územní řízení, kdy se záměr umísťuje, např.: „Lze si přitom stěžít představit, že by záměr těžby (zahrnující mimo jiné „objekty zázemí a odstavné plochy pro mechanismy v těžbě, na zpevněné ploše výškově umístěné na úroveň hladiny povodňových vod při stoletém průtoku v řece Moravě“) nespadal do výčtu § 17 vodního zákona, **zvláště je-li rozhodnutí o stanovení dobývacího prostoru podle horního zákona ekvivalentem územního rozhodování.** Nedává ani logiku, aby záměr, se zřetelem k chráněnému veřejnému zájmu, nebyl projednán a žadateli eventuálně zamítnut již v této prvotní fázi autoritativního rozhodování (umístění záměru), a vodoprávní úřad vyčkával až do fáze následného (navazujícího) rozhodování o povolení hornické činnosti.“ Výkon rozhodnutí žalovaného by tak znamenal dopad na žalobci bráněné zájmy ochrany životního prostředí dle zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, zákona č. 17/1992 Sb., o životním prostředí, zákona č. 254/2001 Sb., vodní zákon, ale také i dle zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví, jak žalobci podrobně popsali ve výše uvedených žalobních bodech.

Při srovnání újmy způsobené žalobcům a jejich zákonem aprobovaným zájmům výkonem žalovaného rozhodnutí i jinými s tím souvisejícími zásahy by újma vzniklá jim samotným, veřejnosti i jiným subjektům a veřejnému zájmu nepřiznáním odkladného účinku žalobě byla nepochybně podstatně větší a závažnější, nežli na druhé straně újma z odkladu vykonatelnosti rozhodnutí pro žalovaného.

Odkladný účinek nezpůsobí žalovanému žádnou újmu, pouze bude donucena splnit svoje zákonné povinnosti a náležitě projednat záležitost ve vztahu k aktuálnímu stavu životního prostředí a rozhodnout dle zákona. Teoreticky by mohla újma vzniknout žadateli. Jednalo by se však o pouhé zdržení, nikoli tedy o újmu nevratnou a napravitelnou, čili nepoměrně menší než bude popsána újma žalobců. Navíc s ohledem na skutečnost, že již kauza trvá cca sedm let, žadatel si musí být vědom časové náročnosti rozhodování o problematice a sporném záměru.

Poslední podmínkou pro přiznání případného odkladného účinku žalobě je, že takovéto dočasné procesní opatření nebude v rozporu s veřejným zájmem. V daném případě se střetávají dva veřejné zájmy – veřejný zájem na těžbě šterkopísku a veřejný zájem na ochraně zdroje pitné vody. Dle žalobců by však s ohledem na změnu klimatických podmínek měl převážet zájem na ochraně zdroje pitné vody a činit tak veškeré kroky k tomu, aby nedošlo k jeho ohrožení či poškození. Záměr žadatele naopak vykazuje i znaky ryze soukromé jako je dosažení zisku.

Z výše uvedených důvodů žalobci žádají soud, aby postupem podle § 73 s.ř.s. přiznal žalobě odkladný účinek.

V. Závěrečný žalobní návrh

Vzhledem k výše uvedeným důvodům žalobci navrhují, aby soud vydal následující

rozsudek:

- I. **Rozhodnutí Českého báňského úřadu ze dne 19. 5. 2020, č. j. SBS 09782/2019/ČBÚ-21/13 a rozhodnutí Obvodního báňského úřadu pro území krajů Jihomoravského a**

Zlínského ze dne 9. 1. 2019, č. j. SBS 17437/2016/OBÚ-01/22 se r u š í a věc se v r a c í žalovanému k dalšímu řízení.

- II. Žalovaný je povinen zaplatit žalobcům náhradu nákladů řízení k rukám jejich právního zástupce, a to do 30 dnů od právní moci rozsudku.**

V Brně dne 13. 7. 2020

Vodovody a kanalizace Hodonín, a.s.	Obec Vřesovice	Město Vracov
Obec Nechvalín	Obec Vnorovy	Obec Tvarožná Lhota
Obec Starý Poddvorov	Obec Mutěnice	Obec Archlebov
Obec Hrušky	Obec Nová Lhota	Obec Hovorany
Obec Ježov	Obec Žeravice	Obec Moravský Písek